

رسانه‌ها زیر حاکمیت طالبان؛ چگونه رسانه‌های غرب افغانستان خاله از خبرنگاران زن شدند؟

۴

صبح ۸

روایت دیروز آئینه امروز نوید فردا

سال شانزدهم
شماره ۳۷۸۳
سه‌شنبه
۱ قوس ۱۴۰۱
۲۲ نوامبر ۲۰۲۲

سلاح یا بهای آن؛

روایتی از شکنجه یک شهروند در مخفی‌گاه طالبان

بازداشت و شکنجه کارمندان ملکی و نظامی حکومت پیشین از سوی طالبان به بهانه داشتن سلاح، همچنان ادامه دارد. افراد طالبان در ولایت‌ها بیشتر به دنبال نظامیان پیشین هستند و در مواردی کارمندان ملکی را نیز بازداشت و زندانی می‌کنند. این زندانیان تا حدی از سوی افراد طالبان شکنجه می‌شوند که سلاح دست‌داشته خود را به آنان تسلیم کنند. افرادی که سلاح ندارند، نیز از شدت شکنجه حاضر می‌شوند بهای یک میل سلاح را به طالبان بپردازند.

۵

کابوس بی‌وطنی؛

پایان مهلت ترک پاکستان و درمانده‌گی مهاجران افغان

۳

محافل عروسی زیر حاکمیت طالبان؛

استیژ در اختیار مبلغان طالبان است

۵

رییس پارلمان اروپا: به مردم افغانستان متعهد هستیم نه به طالبان

۸ صبح، کابل: روبرتا متسولا، رییس پارلمان اروپا، می‌گوید که این نهاد متعهد به حمایت از مردم افغانستان است نه حمایت از مقام‌های حاکم در این کشور.

وی روز دوشنبه، ۳۰ عقرب، با نشر سخنانی در تویتش گفته است: «پارلمان اروپا به مردم افغانستان متعهد است نه به حاکمان آن.» به گفته او، پس از ۱۵ ماه از سقوط حکومت قبلی و تسلط طالبان، زنان به طور فزاینده‌ای از زنده‌گی عمومی کنار گذاشته می‌شوند و از ورود آنان به فضاهای عمومی جلوگیری می‌شود. رییس پارلمان اروپا می‌افزاید که با وجود وعده‌های اولیه برای حمایت از حقوق زنان، پیشرفتی که طی سال‌ها به دست آمده بود در حال از بین رفتن است. «طالبان می‌خواهند که خانم متسولا گفت: اما ما می‌خواهیم که آن‌ها زنان نامریی باشند، اما ما می‌خواهیم که آن‌ها

شکوفای شوند.»

وی در ادامه افزود: «تا زمانی که آن‌ها [زنان] بتوانند جایگاه شایسته خود را در جامعه بازابند، ما به تقویت صدای‌شان ادامه خواهیم داد.»

این در حالی است که زنان معترض در افغانستان، بارها از نهادهای مدافع حقوق بشر، کشورها و سازمان‌های بین‌المللی به

دلیل موضع منفعل آنان در برابر فشارها و محدودیت‌های گروه طالبان بر زنان انتقاد کرده‌اند. پیش از این شماری از زنان معترض از کشورهای حامی و سازمان‌های بین‌المللی دفاع از حقوق بشر خواسته بودند که گروه طالبان را برای رعایت حقوق بشر و به ویژه حقوق زنان تحت فشار قرار دهند.

تنش میان وزارت‌های مهاجرین و اقتصاد طالبان؛

کمک‌های WFP در بخش‌هایی از کابل متوقف شد

۸ صبح، کابل: منابع آگاه از توقف توزیع کمک‌های برنامه جهانی غذای سازمان ملل متحد (WFP) در بخش‌هایی از شهر کابل خبر می‌دهند. منابع معتبر روز دوشنبه، ۳۰ عقرب، در صحبت

میان وزارت‌های مهاجرین و اقتصاد طالبان عنوان می‌کنند. هرچند تا کنون مشخص نیست که میان این دو نهاد طالبان تنش بر سر چه ایجاد شده است، اما منابع می‌گویند به دلیل این که در این مناطق شهر کابل بیشتر باشندگان پنجشیر زنده‌گی می‌کنند، طالبان روند کمک‌رسانی را متوقف کرده‌اند.

به گفته منابع، پیش از این نیز خلاف نقاط دیگر شهر کابل، طالبان به نهادهای امدادرسان اجازه کمک‌رسانی به این بخش‌ها را نمی‌دادند. طالبان و سازمان ملل متحد تا کنون در این مورد چیزی نگفته‌اند. پیش از این نیز، گزارش‌هایی از توزیع نامتوازن و غیرعادلانه کمک‌های نهادهای امدادرسان به دلیل مداخله طالبان در بخش‌های مختلف کشور به نشر رسیده است.

فارمت مسکو و موضع واکنشی روسیه در افغانستان

فارمت مسکو عنوان اجلاس منطقه‌ای است که روسیه از سال ۲۰۱۷ به این سو به طور منظم برگزار می‌کند و به تدریج آن را از یک نشست سه‌جانبه بین روسیه، چین و پاکستان به یک کنفرانس منطقه‌ای ارتقا داده است...

۶

زمستان سخت و دستان تهی مردم؛

صلیب سرخ از تشدید نیازهای انسانی در افغانستان هشدار داد

۲

سازمان ملل:

زنان افغانستان به‌طور نظاممند از جامعه حذف می‌شوند

سارا کننیز، رییس زنان سازمان ملل متحد برای آسیا و اقیانوسیه، گفته است که زنان افغانستان به‌طور نظاممند در حال حذف شدن از جامعه هستند.

سارا کننیز روز دوشنبه، ۳۰ عقرب، با نشر توییتی گفته است که زنان افغانستان از اکثر مشاغل، مکاتب و حتا پارک‌ها در حال حذف شدن هستند. او در مورد زنان افغان گفته است: «آن‌ها به روش‌های غیرقابل‌تصویری به مقاومت ادامه می‌دهند.»

کننیز افزوده است که این هفته مقاومت زنان افغانستان و ایستاده‌گی زنان سازمان ملل متحد در کنار آن‌ها را به‌گونه مستقیم شاهد بوده است.

این در حالی است برخی از زنان معترض افغانستان تا هنوز در بند طالبان به سر می‌برند و از سرنوشت آن‌ها اطلاعی در دست نیست.

معماران «سرزمین خیالی»

سیگار اخیراً گزارش تازه‌ای برای ارزیابی دلایل سقوط حکومت افغانستان نشر کرده و گفته است که سقوط شش دلیل اصلی داشته و مقصران یا مجریان اصلی آن حکومت افغانستان، ایالات متحده و طالبان بوده‌اند. سیگار در گزارش ۵۹ صفحه‌ای‌اش دولت افغانستان و در رأس آن اشرف غنی را مقصر اصلی معرفی کرده و نوشته است که دولت پیشین افغانستان فاسدتر از طالبان بود و همانند این گروه دلیل محکم برای جنگیدن نداشت؛ در حالی که طالبان معتقد بودند با اشغال و برای اعتلای دین مبارزه می‌کنند. گزارش سیگار تمرکز بیش‌ازحد قدرت و ناتوانی غنی و اداره‌اش در درک واقعیت خروج ایالات متحده را نیز از عوامل سقوط دانسته است. به گفته سیگار، تمرکز قدرت باعث انزوای حکومت افغانستان و در نتیجه ناتوانی آن در شناخت واقعیت‌های جامعه شده بود. بخش قابل توجه گزارش به رفتار و سیاست‌های اشرف غنی اختصاص یافته و از او آدم ناآگاه از واقعیت‌های افغانستان و مشغول رویاپردازی ترسیم شده است. در آن گزارش از مایکل مک‌کینلی، سفیر سابق آمریکا در کابل، نقل شده است که اشرف غنی در سرزمین خیالی زنده‌گی می‌کرد. باید پرسید آن جهان خیالی چگونه شکل گرفت و آمریکا در خلق آن چه نقشی داشت؟

ایالات متحده بعد از سال ۲۰۱۴ پیام واحد و روشنی درمورد خروج نیروها و آینده همکاری‌هایش با دولت افغانستان نمی‌داد و رفتار چندپهلوی و متناقض داشت. از یک‌سو پیمان استراتژیک امضا می‌کرد و به حکومت افغانستان اطمینان می‌داد که دشمنان دو کشور مشترک‌اند، پایگاه‌هایش را توسعه می‌داد و تعهدات میان‌مدت و بلندمدت در حمایت از پلان‌های انکشافی افغانستان می‌داد و از سوی دیگر با طالبان دیدارهای دوجانبه مخفی و آشکار برگزار می‌کرد و هشدار می‌داد که طرف‌های افغان باید بر سر تقسیم قدرت مذاکره کنند. آمریکا حتی توافق‌نامه دوحه را با لحن مشکوک و متناقض تدوین کرد و گفته شد که پشت آن توافق‌نامه چند صفحه‌ای تعهدات مفصل نیز بین طرفین امضا شده بود که به ضمایم پنهان شهرت یافت. در ماه اپریل ۲۰۲۱، زمانی که سقوط مناطق تحت کنترل دولت افغانستان آغاز شد و به تدریج سرعت گرفت، بازهم ایالات متحده اعلام می‌کرد که به طالبان اجازه نخواهد داد بدون توافق داخلی و از طریق زور اداره کشور را به دست گیرند. بر بنیاد همان سیاست دو پهلوی، تا امروز جمعی از مخالفان طالب در جهان خیالی دولت همه‌شمول به سر می‌برند و گوش‌به‌زنگ احوال واشنگتن‌اند تا گفت‌وگوها از سر گرفته شوند و نام آنان در لیست مذاکره‌کننده‌گان و بعد سهم‌داران دولت مشارکتی درج شود. تنها اشرف غنی در جهان خیالی به سر نمی‌برد، بلکه بیشتر سیاست‌مداران و دولت‌داران غیرطالب در سایه رفتار و موضع‌گیری‌های مبهم آمریکا مشغول رویاپردازی بودند.

گزارش سیگار، فساد و تمرکز قدرت را نیز در شکل‌گیری آن جهان رویایی اشرف غنی و حلقه نزدیکانش موثر خوانده است؛ اما منتقدان آمریکا می‌گویند که آن کشور تا پایان حضور نظامی‌اش در افغانستان حاضر نشد مدیریت طرح و اجرای پروژه‌ها و تخصیص مبالغی را که به افغانستان می‌آمد، به رسمیت بشناسد. سفارت‌خانه‌ها و انجوها هرکدام همچون دولت‌های موازی در کنار دولت افغانستان پروژه می‌ساختند، کمک می‌گرفتند، مصرف می‌کردند و به مراجعی غیر از نهادهای داخلی گزارش می‌دادند. سیستم متمرکز حکومت‌داری نیز که در گزارش سیگار علت فاصله میان پایتخت و ولایات، و شهرها و روستاها و در نتیجه زمینه‌ساز انزوای دولت خواند شده است نیز زیر چتر حمایت آمریکا در کنفرانس بن و جرگه‌های بعد از آن شکل گرفت.

امروز طالبان نیز مغرور حمایت و همسویی آمریکا و کشورهای منطقه، در حال ساختن اداره خیالی است که با نیازها و خواسته‌های ساکنان کشور در تناقض آشکار می‌باشد. آیا تقصیر اصلی رویاهای وحشت‌ناکی را که رهبران طالب برای امارت می‌بینند به دوش ملا هب‌الله است یا آنانی که با توافق‌نامه، اسلحه و دالره‌هایشان شرایط رویاپردازی را برای او و دیگر ملاهای کنده از واقعیت‌های افغانستان و جهان فراهم ساخته‌اند؟

زمستان سخت و دستان تهی مردم؛ صلیب سرخ از تشدید نیازهای انسانی در افغانستان هشدار داد

۸صبح، کابل: یک مقام کمیته بین‌المللی صلیب سرخ با هشدار از زمستان پیش‌رو در افغانستان گفته است که شروع زمستان نیازهای انسانی حاد را در میان نیمی از جمعیت افغانستان تشدید خواهد کرد.

مارتین شوپ، مدیرعامل کمیته بین‌المللی صلیب سرخ روز یکشنبه، ۲۹ عقرب، در گفت‌وگو با آسوشیتدپرس گفته است که تصرف قدرت توسط گروه طالبان، اقتصاد را به رکود کشانده، افغانستان را اساساً متحول کرد و میلیون‌ها نفر را به سمت فقر و گرسنگی سوق داده است.

شوپ افزوده است: «مشکلات اقتصادی وجود دارد و این بسیار جدی است و مردم برای زنده‌گی خود مبارزه می‌کنند.»

او تصریح کرده است: «ما افغان‌هایی را می‌بینیم که

مجبورند وسایل خود را بفروشند تا زنده‌گی خود را تأمین کنند.»
بر اساس معلومات مقام صلیب سرخ، این کمیته با آن که وظیفه‌اش نیست، در حال حاضر معاش دست‌کم ۱۰ هزار و ۵۰۰ پرسنل صحتی در افغانستان را می‌پردازد.
او هم‌چنین خاطرنشان کرده است که کمیته بین‌المللی صلیب سرخ حمایت از زندانیان را نیز افزایش داده است و در حال حاضر غذای دست‌کم ۸۰ درصد از زندانیان در افغانستان را تأمین می‌کند.
شوپ مارتین، مدیرعامل کمیته بین‌المللی صلیب سرخ برای اولین بار پس از تسلط طالبان دو روز پیش به افغانستان آمد. او هدف از سفرش را گفت‌وگو با مردم و مقام‌های طالبان در مورد وضعیت بشری افغانستان عنوان کرده است.

دو معدنچی در نتیجه فروریزی معدن در نهرین بغلان کشته شدند

زغال‌سنگ «شین‌دره» ولسوالی نهرین ولایت بغلان اتفاق افتاده است.
هر دو قربانی از اعضای پیشین نیروهای امنیتی بوده‌اند که پس از سقوط حکومت به کار در معدن رو آورده‌اند.

منابع می‌گویند که به دلیل طولانی‌بودن تونل معدن، تیم نجات تا هنوز موفق به بیرون‌کشیدن قربانیان نشده است.
استخراج غیرمعماری معادن، هرازگاهی از کارگران قربانی می‌گیرد.

۸صبح، بغلان: منابع محلی در بغلان می‌گویند که دو معدنچی در ولسوالی نهرین این ولایت در نتیجه فروریختن یک معدن جان باختند.
این رویداد شام روز یکشنبه، ۲۸ عقرب، در معدن

یونیسف در زمستان پیش‌رو به ۱۱۱ هزار خانواده کمک نقدی می‌کند

۸صبح، کابل: صندوق حمایت از کودکان سازمان ملل متحد یا یونیسف از حمایت نقدی به بیش از صد هزار خانواده در زمستان پیش‌رو در افغانستان خبر داده است.

یونیسف پس از چاشت روز دوشنبه، ۳۰ عقرب، در توییتی نوشته است که در افغانستان میلیون‌ها تن توانایی تأمین نیازهای اولیه زنده‌گی‌شان را ندارند.

صندوق حمایت از کودکان سازمان ملل متحد تأکید کرده است که کمک‌های نقدی یکی از بهترین راه‌ها برای حمایت از خانواده‌های نیازمند در افغانستان

دروازه اسپین بولدک پس از نزدیک به یک هفته به‌روی رفت‌وآمد بازگشایی شد

۸صبح، قندهار: منابع محلی در قندهار از بازگشایی دروازه اسپین بولدک پس از نزدیک به یک هفته خبر می‌دهند.

بربنیاد معلومات منابع، دروازه اسپین بولدک صبح روز دوشنبه، ۳۰ عقرب، به‌روی رفت‌وآمد بازگشایی شده است. روز گذشته منابع به روزنامه ۸صبح گفتند که طالبان و نظامیان پاکستانی روی بازگشایی گذرگاه

طالبان از بازداشت ۱۲ عضو جبهه مقاومت ملی در کاپیسا خبر دادند

۸صبح، کاپیسا: ریاست استخبارات طالبان از بازداشت ۱۲ عضو جبهه مقاومت ملی در ولایت کاپیسا خبر می‌دهد.

این ریاست روز یکشنبه، ۲۹ عقرب، با نشر خبرنامه و ویدیویی اعلام کرده است که در میان افراد بازداشت‌شده، سه عضو کلیدی جبهه مقاومت ملی نیز شامل‌اند.

در ویدیویی که ریاست استخبارات طالبان از اعتراف افراد بازداشت‌شده نشر کرده است، آثار شکنجه نیز در وجود برخی از این افراد دیده می‌شود.

هرچند جبهه مقاومت ملی تا کنون در این مورد چیزی نگفته است، اما منابع محلی می‌گویند که از میان ۱۲ فرد بازداشت‌شده از سوی طالبان، فقط دو تن آنان عضویت جبهه مقاومت را دارند.

به گفته ساکنان محل، ده تن دیگر از این افراد، غیرنظامی هستند و با هیچ گروهی ارتباط ندارند.

طالبان هفته گذشته نیز دست‌کم یازده تن به شمول دو نظامی پیشین، یک آموزگار و یک دانش‌آموز را از بخش‌های مختلف ولایت کاپیسا به اتهام همکاری با جبهه مقاومت ملی بازداشت کرده بودند.

یک زن جوان در ولایت فاریاب تیرباران شد

۸صبح، فاریاب: منابع محلی در ولایت فاریاب از تیرباران شدن یک زن جوان در این ولایت خبر می‌دهند.

منابع روز دوشنبه، ۳۰ عقرب، در صحبت با روزنامه ۸صبح می‌گویند که این زن جوان یکشنبه‌شب، ۲۹ عقرب، در قریه قشر ولسوالی گرزویان ولایت فاریاب تیرباران شده است.

طالبان با تأیید این رویداد می‌گویند که این زن جوان با مادرش در خانه کاکایش زنده‌گی می‌کرده که شب گذشته با سلاح کلاشنیکوف تیرباران شده است.

حمیدالله بت‌شکن، سخنگوی فرماندهی امنیه طالبان در ولایت فاریاب، می‌گوید که این زن جوان چندی پیش به اتهام روابط خارج از ازدواج بازداشت شده بود، اما توسط محکمه ابتدایی برائت حاصل کرده بود.

بت‌شکن اضافه کرده است که شوهر این زن جوان مدتی پیش از ایران آمده بود، اما هیچ نوع رابطه با این خانم نداشت.

سخنگوی فرماندهی امنیه طالبان در فاریاب اضافه کرده است که تلاش برای پیدا کردن عاملان این قضیه جریان دارد.

این در حالی است که روز گذشته نیز یک دختر جوان در ولسوالی شیرین‌تگاب فاریاب با خوردن مرگ موش به زنده‌گی‌اش پایان داده بود.

کابوس بی‌وطنی؛

پایان مهلت ترک پاکستان و درمانده‌گی مهاجران افغان

وزارت داخله پاکستان با نشر خبرنامه‌ای در سایت رسمی‌اش طرحی را همه‌گانی کرده که بر بنیاد آن، شهروندان کشورهای دیگر که مدت یک سال را در این کشور سپری کرده باشند و پس از ختم مدت ویزه، پاکستان را ترک کنند، تا تاریخ ۳۱ دسامبر برای‌شان مجوز خروج بدون جریمه داده می‌شود. وزارت داخله پاکستان در خبرنامه خود این طرح را «طرح عفو برای اتباع خارجی» نام گذاشته و گفته است که برای شهروندان خارجی‌ای که یک سال در این کشور اقامت داشته‌اند و حالا مدت اعتبار ویزه‌های آنان پایان یافته است، مجوز خروج بدون جریمه داده می‌شود و افرادی که بیش از یک سال اقامت بدون ویزه در این کشور داشته‌اند مجوز خروج با پرداخت جریمه صادر می‌شود.

امین کاوه

رنج آواره‌گی و مهاجرت از دردهای ویران‌گر و فراموش‌ناشدنی برای هر فرد است. شهروندان افغانستان در تحولات مختلف تاریخی متحمل مصیبت‌های بی‌شماری از جمله بی‌خانمانی و بی‌وطنی شده‌اند. پس از ۲۴ اسد ۱۴۰۰ خورشیدی که طالبان مجدداً بر افغانستان تسلط یافتند، هزاران شهروند این کشور مجبور به کوچ گروهی از افغانستان شدند. در این میان بیش از سه میلیون شهروند کشور به پاکستان پناه بردند و بیشترشان تاکنون در این کشور زنده‌گی می‌کنند. همچنان هزاران تن آنان در برنامه‌های خروج کشورهای مقصد، منتظر دریافت ویزه هستند.

وزارت داخله پاکستان اما به تازه‌گی با نشر خبرنامه‌ای از شهروندان کشورهای دیگر به ویژه افغان‌های ساکن در این کشور که ویزه ندارند، خواسته است که تا تاریخ ۳۱ دسامبر ۲۰۲۲ میلادی پاکستان را ترک کنند؛ یعنی حدود ۴۰ روز دیگر. بر بنیاد این خبرنامه، افرادی که بیش از یک سال اقامت غیرقانونی در این کشور داشته باشند، در فهرست سیاه این کشور قرار خواهند گرفت و همچنان حضور بیشتر این افراد به‌گونه غیرقانونی در این کشور، تا سه سال زندان را در پی خواهد داشت. این اقدام دولت پاکستان نگرانی گسترده‌ای را بین مهاجران افغانستان در این کشور برانگیخته است.

وزارت داخله پاکستان با نشر خبرنامه‌ای در سایت رسمی‌اش طرحی را همه‌گانی کرده که بر بنیاد آن، شهروندان کشورهای دیگر که مدت یک سال را در این کشور سپری کرده باشند و پس از ختم مدت ویزه، پاکستان را ترک کنند، تا تاریخ ۳۱ دسامبر برای‌شان مجوز خروج بدون جریمه داده می‌شود. وزارت داخله پاکستان در خبرنامه خود این طرح را «طرح عفو برای اتباع خارجی» نام گذاشته و گفته است که برای شهروندان خارجی‌ای که یک سال در این کشور اقامت داشته‌اند و حالا مدت اعتبار ویزه‌های آنان پایان یافته است، مجوز خروج بدون جریمه داده می‌شود و افرادی که بیش از یک سال اقامت بدون ویزه در این کشور داشته‌اند مجوز خروج با پرداخت جریمه صادر می‌شود.

این وزارت تأکید کرده است که تا پایان ۳۱ دسامبر ۲۰۲۲ هیچ برخورد قانونی با اتباع خارجی که از این طرح عفو استفاده کنند، صورت نخواهد گرفت. در بخشی از این طرح آمده است: «براساس قانون ۱۹۴۶، می‌توان به اتباع خارجی‌ای که بیش از حد اقامت خود را بگذرانند، سه سال زندان اعطا کرد.» وزارت داخله پاکستان همچنان گفته است: «پس از ۳۱ دسامبر ۲۰۲۲، اقداماتی علیه اتباع خارجی که بیش از یک سال اقامت دارند آغاز خواهد شد. علاوه بر این، آن‌ها

برای ورود بیشتر به پاکستان در فهرست سیاه قرار خواهند گرفت.» شماری از شهروندان افغانستان که پس از ۲۴ اسد ۱۴۰۰ به پاکستان رفته‌اند، در صحبت با روزنامه ۸صبح می‌گویند که افزون بر ده‌ها مشکل دیگری که در زنده‌گی روزمره آنان در این کشور وجود دارد، دستور تازه وزارت داخله پاکستان آنان را بیشتر نگران ساخته است. این مهاجران تأیید می‌کنند که به دلیل رد مرز شدن و زندانی شدن از سوی پولیس پاکستان، تلاش دارند بیش‌ترین اوقات خود را در خانه سپری کنند و کم‌تر بیرون بروند.

این در حالی است که پس از ختم پروسه تخلیه از میدان هوایی کابل در سال گذشته، هزاران شهروند کشور برای خروج از افغانستان از طریق پاکستان به این کشور رفته‌اند. اکنون که روند خروج زمان‌گیر شده، مهاجران افغانستان در پاکستان با مشکلات گسترده‌ای دست‌وپنجه نرم می‌کنند و با خطر زندانی شدن گروهی نیز مواجه‌اند.

نجیب، یکی از هزاران مهاجر افغانستان در شهر کراچی پاکستان است؛ جایی که چندی پیش بیش از هزار شهروند افغانستان از سوی پولیس این شهر زندانی شده بودند. نجیب در صحبت با روزنامه ۸صبح می‌گوید: «می‌ترسم. سه روز مسلسل شده که از خانه بیرون نشده‌ام. قبل از اعلان وزارت داخله پاکستان بیرون می‌شدم. حال پولیس از طرف صبح بسیار زیاد شده. ترتیب و چهره‌های ما شناخته می‌شود که ما افغان هستیم. سه روز شده از خانه بیرون نشده‌ام. از بچ‌ها که بیرون می‌رود پرسان می‌کنم، می‌گویند پولیس زیاد شده و مردم را بازداشت می‌کنند.»

نجیب می‌افزاید: «برای تمدید ویزه هیچ امکاناتی وجود ندارد. اگر ویزه جدید می‌گرفتم باید از پاکستان خارج می‌شدم که این کار برایم ممکن نیست. ویزه آنلاین را در بازار سیاه یک هزار و ۵۰۰ دالر آمریکایی می‌دهند که بسیار قیمت است. وضعیت مهاجرین در شهر کراچی رقت‌بار است. پولیس قدم‌به‌قدم تعقیب می‌کند.»

از سوی دیگر، هشدار وزارت داخله پاکستان، بازار کمیشن‌کاران در این کشور را نیز گرم ساخته است. شماری از مهاجران افغانستان به روزنامه ۸صبح می‌گویند که برای تمدید ویزه‌شان هیچ پاسخی از سوی وزارت داخله پاکستان دریافت نمی‌کنند و به دلیل هراس از بازداشت از سوی پولیس این کشور، مجبور می‌شوند بیش از ۳۰ هزار کلدان پاکستانی را برای تمدید هر ویزه به کمیشن‌کاران بپردازند که پرداخت هم‌زمان برای چندین عضو یک خانواده، کار را برای‌شان دشوار ساخته است.

در همین حال، شماری از مهاجران افغانستان در شهر پشاور نیز در گفت‌وگو با روزنامه ۸صبح تأیید می‌کنند که شهروندان مهاجر افغانستان در این شهر با مشکلات فراوانی مواجه‌اند و از سوی پولیس این کشور آزار و اذیت

می‌شوند. خانم حیدری، یکی از مهاجران افغان است که در حال حاضر در شهر پشاور زنده‌گی می‌کند. او در صحبت با روزنامه ۸صبح می‌گوید: «سه‌وینم ماه می‌شود که از افغانستان آمدم. با مشکلات زیادی توانستم ویزه سه ماهه صحتی (میدکل) بگیریم. خانه را به مشکل گرفتیم. سه طفل دارم، یکی‌اش حدود یک ماه پیش مرخص شده بود، پدرش پشت دوا می‌رفت، چند قدم از خانه دورتر رفته بود که از سوی پولیس گرفتار شد. پولیس‌ها موبایلش را از دستش گرفتند. او با تضرع از آن‌ها خواست که اطفالش سرپرست نداشتند. وقتی پولیس ما را دید با عذر و زاری، رهایش کرد. حالا ۴۵ روز شده که در کنج خانه است.»

همچنان یکی دیگر از مهاجران افغان در پشاور که به نماینده‌گی از گروهی از خبرنگاران و فعالان مدنی و حقوق بشر صحبت می‌کند، به روزنامه ۸صبح می‌گوید: «حالت روحی و روانی مهاجران زیاد خراب است. پولیس پشاور مردم را زیاد اذیت می‌کند. ویزه کسی تمدید نمی‌شود، ویزه نداشته باشی کسی خانه به کرایه نمی‌دهد. مشکلات اقتصادی فراوان است و کسی مرخص نمی‌شود، توانایی رقتن به داکتر را ندارد. حالت مهاجران در این‌جا بسیار خراب است.»

یک مهاجر دیگر که نمی‌خواهد نامش در این گزارش ذکر شود، در صحبت با روزنامه ۸صبح می‌گوید که علاوه بر مشکلات پولیس و تمدید نشدن ویزه‌ها، اکنون شمار زیادی از مالکان خانه‌ها پولی را که در نخست به عنوان پیش‌پرداخت (تضمین) می‌گیرند، پس از آن که شخص بخواهد خانه را ترک کند، دوباره برایش نمی‌پردازند و در صورت درخواست مکرر، برای کرایه‌نشین مهاجر هشدار می‌دهند.

افزون بر این، شمار دیگر از شهروندان مهاجر افغانستان در پاکستان می‌گویند که پولیس این کشور در ساحه‌های مختلف اسلام‌آباد و راولپندی خانه‌های مهاجران را نشانی و از آن‌ها به بهانه‌های مختلفی پول می‌گیرند. به گفته آنان، پولیس وقتی قرارداد خانه‌ها را بررسی می‌کند، گیر می‌دهد که چرا تنها نام یک تن در این قرارداد خط ذکر است. این مهاجران تأیید می‌کنند که برای رهایی‌شان از این معضل باید به پولیس پاکستان پول بپردازند.

یکی از خبرنگاران که در منطقه راولپندی پاکستان زنده‌گی می‌کند، می‌گوید: «مدت ۹ ماه می‌شود که در پاکستان هستیم. کسانی که ویزه ندارند یا پاسپورت‌شان مشکل دارد با چالش‌های زیادی روبه‌رو هستند. مردهای ما را به حوزہ می‌برند و مهمان‌خانه‌ها را بررسی می‌کنند و فضای مصنوعی برای یک دختر در این شهر وجود ندارد. برادرم را بردند، پول گرفتند و جریمه کردند. ما نگران هستیم که تا چه زمانی این وضعیت ادامه خواهد داشت. در دفتر (UNHCR) ثبت نام کردیم، هیچ جایی را نمی‌گیرد و پولیس پاکستان می‌گوید که این شماره دوسیه در دفتر ملل متحد پیش

ما مدار اعتبار نیست.» مهاجر دیگری نیز در صحبت با روزنامه ۸صبح می‌گوید: «فقط به افرادی که قاچاقی داخل پاکستان آمده‌اند گیر می‌دهد. حتی پول هم گرفته، خودم امروز رفته بودم آوان مارکیت که در راولپندی است. زیاد افغان‌های بدون ویزه را پولیس برده بود و جریمه کرده بود. اما با کسانی که در دفتر کمیساریای عالی پناهنده‌گان ثبت هستند و با ویزه داخل پاکستان آمده‌اند کاری ندارند.» این در حالی است که بیشتر مهاجران افغان در پاکستان از دفتر کمیساریای عالی پناهنده‌گان (UNHCR) نیز شکایت دارند. به گفته آنان، شماری از کسانی که در سال گذشته مصاحبه اول خود را در این نماینده‌گی سازمان ملل متحد سپری کرده‌اند، تاکنون برای انجام مصاحبه دوم خواسته نشده‌اند. آنان در صحبت با روزنامه ۸صبح ادعا می‌کنند که مصاحبه در این دفتر نیز کار کمیشن‌کاران شده و هر کسی که بخواهد مصاحبه‌اش زودتر انجام شود، باید به بازار سیاه مراجعه کند. روزنامه ۸صبح اما نتوانست این ادعاها را مستند بسازد.

امید، یکی از هزاران مهاجر است که مصاحبه اول خود را در دفتر کمیساریای عالی پناهنده‌گان در سال گذشته میلادی سپری کرده است. او اکنون با گذشت یک سال و با وجود تلاش‌های زیادی هنوز موفق نشده مصاحبه دوم خود را در این نهاد انجام دهد. او در صحبت با روزنامه ۸صبح می‌گوید که مهاجران افغانستان وقتی به دفتر کمیساریای عالی پناهنده‌گان (UNHCR) مراجعه می‌کنند، آنان مشکل را به دوش دولت پاکستان می‌اندازند و وقتی با مقام‌های وزارت خارجه و داخله این کشور صحبت می‌شود، آنان مشکل را به گردن کمیساریای عالی پناهنده‌گان (UNHCR) می‌اندازند.

با این حال، شماری از مهاجران افغان که در مورد مشکلات مهاجران با نماینده‌گی سازمان ملل متحد در پاکستان صحبت کرده‌اند، به نقل از کمیساریای عالی پناهنده‌گان (UNHCR) می‌گویند که این نهاد در مقابل هر مهاجر افغانستان روزانه ۳ دالر آمریکایی به دولت پاکستان می‌پردازد، اما دولت این کشور خواستار پرداخت ۵ دالر در روز شده که این اقدام از سوی این سازمان تاکنون پذیرفته نشده و این امر باعث کندی کار مهاجران نیز شده است. گفتنی است که روزنامه ۸صبح تلاش‌های فراوان موفق به تأیید این اطلاعات از سوی نماینده‌گان دفتر کمیساریای عالی پناهنده‌گان (UNHCR) نشده است.

این همه در حالی است که چندی پیش پولیس پاکستان بیش از یک هزار شهروند افغانستان را که در میان آن‌ها زنان و کودکان نیز شامل بودند، از ایالت سند بازداشت کرده بود. این اقدام پولیس پاکستان با واکنش‌های گسترده‌ای نیز مواجه شد، اما نتیجه مثبت برای مهاجران افغان در پاکستان برجا نگذاشت.

رسانه‌ها زیر حاکمیت طالبان؛

چگونه رسانه‌های غرب افغانستان خاله از

خبرنگاران زن شدند؟

نصیراحمد صالحی، سخنگوی کمیته حمایت و نظارت از رسانه‌ها و خبرنگاران در هرات، می‌گوید که شرایط کار برای رسانه‌ها و خبرنگاران که گزارش‌های اقتصادی و فرهنگی کار می‌کنند، مهیا است، اما مشکل این‌جا است که یک چارچوب قانونی برای رسانه‌ها وجود ندارد و مشخص نیست که کدام مسایل از دید طالبان جرم پنداشته می‌شود.

آقای صالحی می‌افزاید: «در حکومت طالبان کدام قاعده خاصی که حدود کار برای خبرنگار و رسانه را تعیین کند، وجود ندارد. تنها گفته شده است که ارزش‌های اسلامی و ملی باید حفظ شود و این مساله برای خبرنگاران مبهم است.»

یوناما نیز در تازه‌ترین گزارشش به مناسبت ختم معافیت مجازات عاملان قتل و خشونت خبرنگاران از ثبت بیش از ۲۰۰ مورد خشونت علیه خبرنگاران در یک سال گذشته از زمان تسلط طالبان در افغانستان خبر داده است. به گفته یوناما، این موارد شامل بازداشت خودسر، بدرفتاری، تهدید و ارباب می‌شود که در ذات خود بی‌پیشینه است.

مرکز خبرنگاران افغانستان نیز اعلام کرده که در یک سال گذشته و پس از بازگشت طالبان به قدرت، ۲۴۵ مورد بازداشت، تهدید و شکنجه خبرنگاران را به ثبت رسانده است. در همین حال، کمیته حفاظت خبرنگاران (CPJ)، افغانستان را در فهرست پنج کشور خطرناک برای خبرنگاران در جهان قرار داده و اعلام کرده که در این کشورها، عاملان ۸۰ درصد از قتل‌ها و خشونت‌ها علیه خبرنگاران از مجازات معاف شده‌اند.

چالش دسترسی به اطلاعات

خبرنگاران در حوزه غرب افغانستان می‌گویند که گردش اطلاعات در این زون نزدیک به صفر سقوط کرده و هیچ منبع رسمی‌ای در اداره‌های عامه وجود ندارد که مسوولیت ارایه اطلاعات را داشته باشد. به گفته این خبرنگاران، این چالش‌ها در بخش گزارش‌های امنیتی و سیاسی بیش از دیگر بخش‌ها وجود دارد و طالبان تنها زمانی در این مورد اطلاعات می‌دهند که رویدادها به نفع آن‌ها باشد و یا به نوعی به نفع نیروهای آن‌ها تبلیغ شود.

عبدالله (مستعار) خبرنگار یک تلویزیون خصوصی در افغانستان، می‌گوید: «طالبان به هیچ موردی از قانون اساسی، قانون حق دسترسی به اطلاعات و قانون رسانه‌های همگانی پای‌بند نیستند و خبرنگاران حتا جرئت سوال‌های انتقادی را ندارند.»

هرچند طالبان در اوایل تسلطشان بر افغانستان اعلام کردند که قانون حق دسترسی به اطلاعات و قانون رسانه‌های همگانی حکومت پیشین افغانستان را نافذ می‌دانند، اما دیده می‌شود که این گروه به حرف‌هایش عمل نکرده است.

به گفته عبدالله، خواست طالبان همواره از رسانه‌ها این بوده که در برنامه‌های اجتماعی، سیاسی و فرهنگی‌شان، جنبه تبلیغاتی و دینی را در نظر بگیرند و بیشترین تمرکز رسانه‌ها بر پول‌های مسدودشده افغانستان از سوی امریکا و به رسمیت‌شناسی این گروه از سوی جهان باشد.

با این حال، یک نظرسنجی اتحادیه ملی ژورنالیستان افغانستان نشان می‌دهد که ۹۰ درصد خبرنگاران در افغانستان با چالش دسترسی به اطلاعات مواجه‌اند. براساس این بررسی، خبرنگاران صحبت با مقام‌های طالبان را دشوار توصیف می‌کنند. در این مورد، محدودیت‌های خبرنگاران زن بیشتر از هم‌قطاران مردشان است.

در این نظرسنجی که با ۵۰۰ خبرنگار در ۳۴ ولایت افغانستان گفت‌وگو شده، ۳۰ درصد خبرنگاران مصاحبه با مقام‌های مسوول طالبان را دشوار توصیف کرده و ۵۰ درصد گفته‌اند که به دلیل ترس، مردم حاضر به مصاحبه و گفت‌وگو با رسانه‌ها و خبرنگاران نمی‌شوند.

مسرور لطفی، مسوول بخش رسانه‌های اتحادیه خبرنگاران، در جریان ارایه نظرسنجی خود گفت که ۹۰ درصد از پاسخ‌دهندگان، دسترسی به اطلاعات را چالشی در کار خود دانسته‌اند. در همین حال، بیش از ۹۰ درصد خبرنگاران گفته‌اند که وضعیت موجود در کشور خودسانسوری شدیدی را ایجاد کرده است.

معمومه سلطانی خبرنگار آزاد

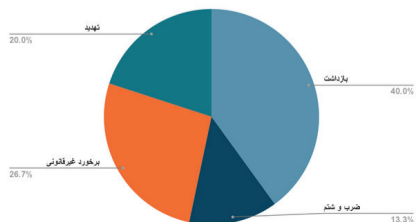
خبرنگاران در حوزه غرب افغانستان می‌گویند که گردش اطلاعات در این زون نزدیک به صفر سقوط کرده و هیچ منبع رسمی‌ای در اداره‌های عامه وجود ندارد که مسوولیت ارایه اطلاعات را داشته باشد. به گفته این خبرنگاران، این چالش‌ها در بخش گزارش‌های امنیتی و سیاسی بیش از دیگر بخش‌ها وجود دارد و طالبان تنها زمانی در این مورد اطلاعات می‌دهند که رویدادها به نفع آن‌ها باشد و یا به نوعی به نفع نیروهای آن‌ها تبلیغ شود.

از داخل شهر، توسط طالبان متوقف شده است. به گفته آقای احمدی، طالبان به او گفته‌اند که در مصاحبه‌اش با دختران، حرف‌های شوخی‌آمیز گفته است. احمدی می‌افزاید: «به من گفتند که در برنامه‌ها با دختران نامحرم خلوت کرده‌ای و گفت‌وشنود شوخی‌آمیز داشته‌ای. آن‌ها به من گفتند که این کارم سبب سوق دادن جامعه و خانواده‌ها به بی‌راهه می‌شود.»

از سویی هم یکی از گزارشگران تلویزیون آریانا در هرات که نمی‌خواهد نامش ذکر شود، اخیراً به جرم پوشش اعتراض دختران دانشجو برای چهار ساعت زندانی و دوربینش شکستانده شده است. پرویز نعیمی (نام مستعار) همکار این خبرنگار، در مصاحبه‌ای با ما می‌گوید که رسانه‌ها و خبرنگارانی که اعتراضات و نظرات انتقادی مردم را پوشش دهند، مورد بازپرسی و تهدید و حتا ضرب‌وشتم قرار می‌گیرند. آقای نعیمی می‌افزاید: «بسیاری از قضایایی وجود دارد که تنها میان خبرنگار و گروه طالبان باقی می‌ماند و خبرنگار از ترس جان خود با آن‌ها که مورد شکنجه و لت‌وکوب شدید قرار می‌گیرد، رسانه‌ای نمی‌تواند.»

به گفته نعیمی، تلویزیون آریانا که پیش از این در ولایت هرات به تعداد ۲۵ خبرنگار و کارمند رسانه‌ای داشت، اکنون تعداد آن‌ها به سه تن کاهش یافته است. نهادهای حامی خبرنگاران افغانستان در یک سال گذشته پس از تسلط طالبان، در مجموع ۱۲ مورد خشونت را در حوزه غرب افغانستان به ثبت رسانده‌اند که از جمله در هرات پنج مورد بازداشت، یک مورد ضرب‌وشتم و چهار مورد برخورد غیرقانونی و همچنان در غور یک مورد بازداشت و یک مورد تهدید به ثبت رسیده است. از میان خبرنگاران بازداشت‌شده، خالد قادری تاکنون در زندان طالبان به سر می‌برد. او در مارچ امسال توسط استخبارات طالبان از ولایت هرات بازداشت شد و تاکنون که بیش از هشت ماه می‌گذرد، از سرنوشتش اطلاعی در دست نیست.

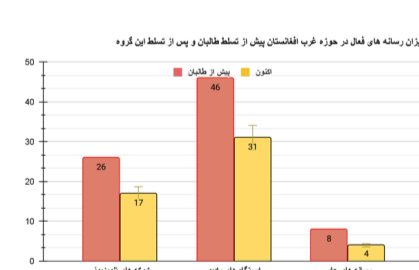
میزان خشونت علیه خبرنگاران در زون غرب افغانستان پس از تسلط طالبان (15 اگست 2021 تا حال)

نظارت از رسانه‌ها و خبرنگاران» در هرات، نیز تایید می‌کند که «براساس دستور طالبان باید ارزش‌های اسلامی و ملی حفظ شود، به افراد هتک حرمت نشود و از شایعه‌پراکنی جلوگیری شود و همچنان مصاحبه خانم‌ها باید بدون ماسک گرفته نشود.»

پیش از این، خبرنگاران بدون مرز (RSF) اعلام کرده است که بیش از ۸۰ درصد از خبرنگاران زن پس از تسلط طالبان، شغل‌شان را از دست داده‌اند و بقیه نیز با چالش‌های جدی دست‌وپنجه نرم می‌کنند. یافته‌های این گزارش نشان می‌دهد که در یک‌ساله‌گی تسلط طالبان بر کشور، در ۱۱ ولایت هیچ زن خبرنگاری در رسانه‌ها حضور نداشته است.

براساس گزارش خبرنگاران بدون مرز که آماری از دورنمای رسانه‌های افغانستان منتشر کرده است، در یک سال گذشته پس از تسلط طالبان ۵۹،۳۹ درصد از رسانه‌های افغانستان بسته شده و ۵۹،۸۶ درصد خبرنگاران و کارمندان رسانه‌ای به‌ویژه زنان، کارشان را از دست داده‌اند.

تهدید و سانسور

در همین حال، شماری از خبرنگاران در حوزه غرب افغانستان می‌گویند که به دلیل تهدید و سانسورهای شدید بر خبرنگاران، اکنون رسالت، مأموریت و حقیقت وجودی رسانه‌ها زیر سوال رفته و این رسانه‌ها تبدیل به ابزار تبلیغاتی گروه حاکم در افغانستان شده‌اند. به گفته آن‌ها، هر گونه نقد گروه طالبان برابر با تهدید، شکنجه، زندانی شدن، از دست دادن شغل و حتا مرگ است.

احمد احمدی که نامش به هدف حفظ هویت خبرنگار به‌صورت مستعار آمده، مجری پیشین یکی از رسانه‌ها در حوزه غرب بوده است. او می‌گوید که برنامه‌اش چندی پیش به دلیل مصاحبه با زنان و گرفتن گزارش

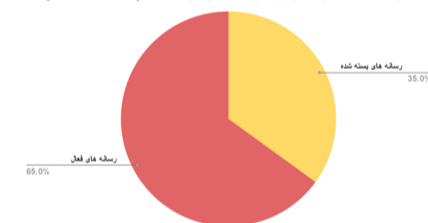
همزمان با سقوط کشور و وضعیت وخیم رسانه‌ها در نقاط مختلف افغانستان، ولایت‌های غربی نیز با موج شدیدی از سانسور، سقوط رسانه‌ها، تهدید و ارباب خبرنگاران مواجه است.

براساس آمارهای نهادهای حامی خبرنگاران در کابل و زون غرب افغانستان، پس از سقوط نظام جمهوری، بیش از ۳۵ درصد رسانه‌ها در غرب کشور به دلیل‌های تهدیدهای امنیتی، سانسور و قطع بودجه مالی بسته شده‌اند.

عاطفه غفوری، مسوول پیشین کمیته مصونیت خبرنگاران افغان در زون غرب، می‌گوید که پیش از حاکم شدن طالبان بر افغانستان، حدود ۸۰ رسانه در پنج ولایت (هرات، نیمروز، فراه، بادغیس و غور) فعال بودند که شامل ۲۶ تلویزیون، ۴۶ رادیو و هشت رسانه چاپی از جمله جریده، هفته‌نامه و ماه‌نامه می‌شدند. در حال حاضر اما آمارهای نهادهای حامی خبرنگاران در افغانستان نشان می‌دهد که تعداد رسانه‌های فعال در زون غرب افغانستان به شمول شبکه‌های تلویزیونی، رادیو و رسانه‌های چاپی به ۵۲ رسانه کاهش یافته و ۲۸ رسانه از زمان حاکم شدن طالبان تاکنون در این زون بسته شده‌اند.

با وجود این، نصیراحمد صالحی، یکی از خبرنگاران زون غرب افغانستان و سخنگوی «کمیته حمایت و نظارت از رسانه‌ها و خبرنگاران»، می‌گوید که در یک سال گذشته هیچ رسانه‌ای توسط طالبان به‌صورت مستقیم بسته نشده است، بلکه یک رسانه جدید به نام «ترقی» در هرات نیز آغاز به فعالیت کرده است. کمیته حمایت و نظارت از رسانه‌ها و خبرنگاران به‌تازگی به خاطر حمایت از خبرنگاران در حوزه غرب با توجه به حفظ پالیسی‌های گروه طالبان ایجاد شده است.

فیصدی رسانه‌های بسته شده و فعال در حوزه غرب افغانستان پس از تسلط طالبان (15 اگست 2021 تا حال)

جای خالی خبرنگاران زن

حذف خبرنگاران زن از رسانه‌ها از چالش‌های دیگر رسانه‌ای در زون غرب افغانستان است. در حال حاضر هیچ خبرنگار زن در چهار ولایت غربی افغانستان در رسانه‌های تصویری، شنیداری و چاپی حضور ندارد. از سویی هم، پیام‌های بازگانی و برنامه‌های سرگرمی و فرهنگی‌ای که در آن‌ها زن حضور داشته باشد، منع شده است. طالبان به خبرنگاران و مدیرمسوولان رسانه‌ها گفته‌اند که در صورتی که در برنامه و یا گزارش‌های تلویزیونی با خانمی مصاحبه می‌شود، باید صورت او با ماسک پوشیده باشد.

به گفته خبرنگاران محلی در زون غرب افغانستان، پیش از این زنان در رسانه‌ها مانند مردان به‌عنوان مدیر رسانه، خبرنگار، کارمند بخش فنی، مجری، مدیر تولید و امثال آن کار می‌کردند، اما با تسلط طالبان، حضور آن‌ها کم‌رنگ و حتا حذف شده‌اند.

تمنا هاشمی (نام مستعار) مدیر مسوول یکی از رسانه‌های چاپی در زون غرب افغانستان، می‌گوید که حاکمیت طالبان و وضع محدودیت‌های شدید بر خبرنگاران زن، سبب شده است اکثر زنانی که پیش از این به‌عنوان خبرنگار و کارمند رسانه‌ای کار می‌کردند، وظیفه خود را از دست بدهند و خانه‌نشین شوند. به گفته او، محدودیت‌ها در ولایت هرات بر زنان خبرنگار نسبت به ولایت‌های دیگر در غرب افغانستان به‌مراتب شدیدتر است.

خانم هاشمی می‌گوید: «طالبان در زون غرب، پخش موسیقی، برنامه‌هایی که در آن زنان اشتراک داشته باشند یا هم جنبه سرگرمی داشته باشد، منع شده است.»

عبدالله که در این گزارش نامش به‌صورت مستعار ذکر شده، خبرنگار یک تلویزیون خصوصی است. عبدالله می‌گوید که او به‌عنوان خبرنگار نمی‌تواند با زنان مصاحبه کند و اگر از دختر یا خانمی به‌عنوان مهمان دعوت می‌شود، باید صورتش با ماسک پوشانده شود. نصیراحمد صالحی، سخنگوی «کمیته حمایت و

سلاح یا بهای آن؛ روایتی از شکنجه یک شهروند در مخفی گاه طالبان

طالبان ابراهیم را با چشم‌های بسته و حالت نیمه‌جان در نزدیکی ولسوالی بهسود رها کرده‌اند. او با همکاری افراد محل به خانه‌اش انتقال داده شده است. او شکایت دارد که هیچ رژیم در هیچ کشوری شبیه دزدان با شهروندان رویه نمی‌کند.

شمیم فروتن

همان شبی که ابراهیم امید اندکی برای زنده ماندن داشته، بیشتر نگران مادر رنجور، برادر کوچک و خواهر نوجوانش بوده است. به گفته او، افراد طالبان پس از بستن دست‌ها و پاهایش، او را با سینه روی زمین نمناک می‌خوابانند. در حالی که او را با شلاق و اسلحه تهدید به مرگ می‌کنند، می‌پرسند که موتر و اسلحه را کجا پنهان کرده است. محمدابراهیم که پاسخی برای این پرسش ندارد و داشتن اسلحه و موتر را انکار می‌کند، بیشتر مورد شکنجه قرار می‌گیرد، تا حدی که احساس می‌کند پای چپش را از تنش جدا کرده‌اند. به قول خودش، او زیر شکنجه طالبان چندین بار از هوش می‌رود و به محض این‌که دوباره به هوش می‌آید، باز هم متواتر مورد شکنجه قرار می‌گیرد.

محمدابراهیم که بیشتر از ناحیه پا آسیب دیده است، می‌گوید که طالبان در جریان تحقیقات برای اذیت کردنش او را از پا مورد شکنجه قرار می‌دهند. این جوان می‌گوید که او در هر شبانه‌روز چندین بار مورد لت‌وکوب افراد طالبان قرار گرفته است تا این‌که پس از سپری کردن یک هفته درد، شکنجه و دوری از خانواده، تحمل این‌همه آزار و اذیت برایش طاقت‌فرسا می‌شود و مجبور می‌شود به داشتن سلاح اقرار کند. محمدابراهیم خاطرنشان می‌سازد که با همکاری و هماهنگی بزرگان ولسوالی بهسود موفق شده بهای یک میل سلاح را تهیه کند و به‌طور ضمانت از بند طالبان رها شود. او علاوه می‌کند: «طالبان پس از گرفتن پول برایم هشدار دادند که اگر در این مورد دهنم را باز کنم، زنده‌گی خانواده و همه خویشاوندانم به خطر خواهد افتاد.»

طالبان ابراهیم را با چشم‌های بسته و حالت نیمه‌جان در نزدیکی ولسوالی بهسود رها کرده‌اند. او با همکاری افراد محل به خانه‌اش انتقال داده شده است. او شکایت دارد که هیچ رژیمی در هیچ کشوری شبیه دزدان با شهروندان رویه نمی‌کند.

ابراهیم پس از سپری کردن یک روز در کنار مادر و خواهرش در بهسود، با همکاری مامایش برای تداوی پایش به کابل منتقل شده است. او در مدت کوتاهی که در یکی از شفاخانه‌های شخصی بستری بوده، از ترس جانش حتا به داکتران در مورد این‌که او در اثر شکنجه طالبان به این وضعیت افتاده، چیزی نگفته است. محمدابراهیم می‌گوید که اندک داشته‌هایش نیز در جریان این مدت به مصرف رسیده و اکنون در حالت بی‌سرنوشتی محض گیر مانده است. ترس، بی‌سرنوشتی، ادامه وضعیت کنونی و مشخص نبودن آینده، او را به شدت نگران ساخته است.

ابراهیم از ترس این‌که می‌باید دوباره به بند طالبان بیفتد، از لحاظ جسمی و روحی کاملاً در وضعیت نامناسب قرار دارد. او اکنون بیشتر دل‌پس آینده ناروشن مادر، خواهر نوجوان و برادر کوچکش است.

این تنها محمدابراهیم نیست که از سوی افراد طالبان بازداشت و شکنجه می‌شود تا بهای یک میل سلاح را به افراد طالبان بپردازد. در یک سال و سه ماه گذشته چندین شهروند دیگر نیز شکایت مشابهی داشته‌اند. آنان تأکید کرده‌اند تا زمانی که حاضر نشدند بهای یک میل سلاح را به طالبان بپردازند، از بند این گروه آزاد نشده‌اند.

بازداشت و شکنجه کارمندان ملکی و نظامی حکومت پیشین از سوی طالبان به بهانه داشتن سلاح، همچنان ادامه دارد. افراد طالبان در ولایت‌ها بیشتر به دنبال نظامیان پیشین هستند و در مواردی کارمندان ملکی را نیز بازداشت و زندانی می‌کنند. این زندانیان تا حدی از سوی افراد طالبان شکنجه می‌شوند که سلاح دست‌داشته خود را به آنان تسلیم کنند. افرادی که سلاح ندارند، نیز از شدت شکنجه حاضر می‌شوند بهای یک میل سلاح را به طالبان بپردازند.

در این گزارش به روایت چگونگی بازداشت و شکنجه یکی از کارمندان ملکی حکومت پیشین پرداخته شده است. برای این‌که دوباره از سوی افراد طالبان بازداشت و شکنجه نشود، برایش نام مستعار برگزیده شده است. این مرد باشنده حصه اول بهسود ولایت میدان‌وردک است و ۳۶ سال سن دارد.

محمدابراهیم (نام مستعار) حدود سه هفته پیش به اتهام این‌که کارمند حکومت پیشین بوده و سلاح و موتر دولتی را نزد خود پنهان کرده است، از سوی کارمندان استخبارات طالبان در میدان‌وردک بازداشت شده است. محمدابراهیم در یک مخفی‌گاه طالبان در مربوطات ولسوالی حصه اول بهسود برای مدت یک هفته زندانی بوده و مورد شکنجه قرار گرفته است. او در صحبت با روزنامه ۸ صبح می‌گوید تا زمانی که ریش‌سفیدان محل ضمانت نکردند و خودش حاضر نشد که بهای یک میل سلاح را به طالبان بدهد، از سوی استخبارات این گروه آزاد نشده است.

محمدابراهیم اکنون در خانه یکی از دوستانش به سر می‌برد. او می‌افزاید که در حکومت پیشین یک کارگر عادی بوده و در دوره اول ریاست جمهوری محمدشرف غنی، برای مدت دو سال در اداره امور ریاست جمهوری به‌عنوان راننده وظیفه اجرا کرده است.

محمدابراهیم که در نوجوانی پدرش را در یکی از حمله‌های انتحاری از دست داده و خودش یگانه نان‌آور خانواده چهار نفری است، پس از سقوط نظام جمهوری به دست طالبان، وظیفه رانندگی را از دست داده و دیگر نمی‌توانست مخارج خانواده‌اش را در پایتخت تأمین کند. از همین رو، با خانواده‌اش از کابل به سرزمین پدری‌اش بهسود کوچ کرد و ناگزیر به کشاورزی روی آورد.

او که طبق معمول با برادر کوچکش مشغول کشاورزی و زمین‌داری بود، روز جمعه، ۶ عقرب، حوالی ساعت ۳:۰۰ پس از چاشت به‌طور ناگهانی از سوی کارمندان استخبارات طالبان بدون هیچ پرسش و پاسخی بازداشت و به یکی از شکنجه‌گاه‌های این گروه منتقل شده است.

محمدابراهیم توضیح می‌دهد، برای این‌که نتواند مخفی‌گاه طالبان را درست شناسایی کند، کارمندان استخبارات این گروه به محض بازداشت و سوار کردنش در موتر، چشم‌ها و دهنش را با پارچه سیاهی می‌بندند. او در این مورد توضیح می‌دهد که طالبان وی را از ولسوالی بهسود خارج کرده‌اند؛ زیرا مدت زیادی را در موتر سپری کرده است. طالبان به محض پایین کردنش از موتر، او را با یک اتاق تاریک منتقل کرده و دست‌ها و پاهایش را با ریسمان ضخیمی بسته‌اند.

محافل عروسی زیر حاکمیت طالبان؛ استیژ در اختیار مبلغان طالبان است

۸ صبح، هرات

نعمت کنند، باز دوباره خداوند متعال کفار و یهود و نصارا را بر آنان مسلط خواهد کرد.» این گرداننده در نکوهش مخالفان این گروه می‌افزاید: «جای بسیار افسوس است که باز هم گروهی از میان مردم افغانستان گمراه می‌شوند و دست به دامن کفار می‌شوند و در مقابل حکومت اسلامی یاغی‌گری می‌کنند و نام خود را می‌گذارند جبهه مقاومت. جبهه مقاومت کجا است؟ این جبهه مزاحمت، جبهه ضلالت و زذالت است، جبهه فیس‌بوکی است. مردم افغانستان نتیجه حکومت سکولارها و بی‌دین‌ها را دیده‌اند و دیگر هرگز این اشتباه را نمی‌کنند که به علمای خود پشت کنند.»

این ملای مسجد دو دهه گذشته را سال‌های تباهی و گمراهی مردم افغانستان می‌خواند و اضافه می‌کند: «یهود و نصارا در ۲۰ سال گذشته به بهانه‌های مختلف مردم مسلمان ما را گمراه و تباه کردند. پای دختران و زنان این سرزمین اسلامی را به بهانه کار و فعالیت به بیرون از خانه کشانند، زنان باعفت ما را جامعه مدنی ساختند و برای نابودی حجاب و چادری با حیل و نیونگ صدها برنامه طراحی کردند و فکر می‌کردند کار تمام است، غافل از این‌که والله خیرالمالکین.»

این مبلغ طالبان سخنان زنددهاش را بر دسترخوان کسانی ایراد می‌کند که شنیدن سخنانش برای هیچ‌یک از برگزارکننده‌گان محفل خوشایند نبود؛ زیرا هم پدر داماد و هم پدر عروس، شخصیت‌های روشن‌فکر و از طیف فکری مخالف ایدئولوژی طالبانی هستند و در نظام جمهوریت در ولایت هرات در مشاغل برجسته‌ای ایفای وظیفه کرده‌اند. افزون بر این، داماد در زمان حکومت پیشین فعالیت‌های مدنی داشت و عروس نیز دختری تحصیل‌کرده است که در یکی از مرکزهای آموزشی زبان انگلیسی و کمپیوتر تدریس می‌کرد.

یکی از نزدیکان داماد که در کنار نشست، بیشتر با تلفن همراهش مصروف است. سر سخن را با او باز می‌کنم و از محتوای محفل می‌پرسم. لبخندی می‌زند و می‌گوید: «خیلی خسته‌کننده است. واقعا این جفا به حق مردم است که از یک محفل فرهنگی برای خود استیژ سیاسی ساخته‌اند. از سر شام مردم را این‌جا نشانده‌اند و مجبوریم تبلیغ سیاسی گوش کنیم.» این اشتراک‌کننده محفل شادمانی می‌افزاید: «حُب، اگر موسیقی از نظر این‌ها درست نیست، حداقل مسایل تفریحی سالم را شامل برنامه می‌کردند. در مورد مسایل اجتماعی که نیاز بود مردم بدانند، صحبت می‌شد و خیلی از مسایل دینی بود. در مورد ازدواج و مهریه و غیره می‌شد صحبت کنند، اما این‌ها آمده‌اند و تالار عروسی را برای خود شعبه تبلیغات ساخته‌اند.»

رویکردهای خودکامه‌گی و دیکتاتورمآبانه طالبان و تصمیم‌های خلاف اراده و خواست مردم و دخالت ناموجه آنان در امور اجتماعی و فرهنگی در شهری صورت می‌گیرد که تا پیش از ورود این گروه به دلیل حضور هنرمندان زیاد در چگونگی برگزاری محافل پرشور و شاد، برای باشنده‌گان ولایت‌های دیگر کشور نمونه بود.

موسیقی و شادی در محافل عروسی از عنعنات دیرینه مردم هرات و افغانستان است که با آمدن طالبان این مورد در محافل عروسی ممنوع اعلام شده و با تشبث افراد این گروه، استیژ خوشی خانواده‌ها اکنون به سنگر تبلیغ افکار طالبانی مبدل شده است.

گروه طالبان از بدو پیدایش تا حکومت‌داری دور نخست و جان گرفتن و تصرف دوباره قدرت در کشور، همواره در امور اجتماعی و فردی شهروندان مداخله کرده است. حتا مسایل فرهنگی نیز از دخالت این گروه در امان نیست. پخش موسیقی، رقص و پای کوبی که در محافل عروسی نشانه شادی و سرور است، با قدرت‌گیری دوباره طالبان ممنوع شده است. اکنون شهروندان در کشور به‌ویژه در ولایت هرات مکلف‌اند تا محافل شادمانی خود را خالی از موسیقی و به شیوه‌ای که طالبان می‌خواهند، برگزار کنند.

باشنده‌گان هرات به اجرای اجنهایی که از سوی طالبان برای محافل عروسی تعیین شده است، راضی نیستند. به گفته آنان، اجندای طالبان بی‌محتوا است و جنبه تفریحی و سرگرمی ندارد و در بیشتر محافل هواداران این گروه خلاف میل محفل‌داران و شرکت‌کننده‌گان به تبلیغ اهداف و دیدگاه‌های طالبان می‌پردازند.

به یکی از محافل عروسی در شهر هرات دعوت شده‌ام. چهره‌های محفل‌داران و مهمانان ژولیده و گرفته است. جای موسیقی و پای کوبی کاملاً خالی است. محفل‌دار وادار شده اجندای طالبان را عملی بسازد. فردی که به جای هنرمند روی استیژ ایستاده، با آواز بلند چیزهایی درباره دین می‌پرسد و جوانان و کودکان به این پرسش‌ها پاسخ می‌گویند. سپس گرداننده از پشت میکروفون فریاد بلند می‌کشد: «الله اکبر، آفرین جزاک‌الله خیراً» و ادامه می‌دهد: «جای بسیار خوشحالی است که امروز محفل‌های عروسی ما این‌گونه اسلامی برگزار می‌شود که در آن از صحابه، دین و جهاد گپ زده می‌شود و هیچ‌گونه لهو و لعب و موسیقی مزخرف و گمراه‌کننده در آن جای ندارد.»

گرداننده این محفل عروسی ملای مسجد محل است. از پدر داماد و عروس در مورد نحوه برگزاری محفل می‌پرسم. می‌گویند که آنان دخالتی در شیوه برگزاری محفل ندارند، ملای مسجد به آنان گفته است که محفل عروسی باید اسلامی برگزار شود و خودش اجندای محفل را ترتیب کرده است.

این محفل عروسی در یکی از تالارهای مجلل شهر هرات برگزار شده است؛ جایی که تا پیش از حاکمیت طالبان گواه شأن‌دارترین محافل شادمانی با هنرنمایی بهترین هنرمندان بود، اما امروزه به محل تبلیغ اهداف و دیدگاه‌های طالبان مبدل شده و جای سروده‌های دلنواز محلی هراتی، سرور و شادمانی در آن خالی است.

این شیوه برگزاری محافل عروسی، پس از حاکم شدن طالبان بر کشور، در هرات معمول شده است. اجندای محفل بیشتر توسط ملاامان مساجد به‌ویژه امامان هوادار طالبان ترتیب می‌شود. پس از تلاوت قرآن کریم، مبلغان طالبان فضا را کاملاً سیاسی می‌سازند و جنبه تفریحی آن طرح پرسش‌های دینی است. هر ملاامانی که سخنرانی می‌کند، محور سخنانش تمجید از رژیم طالبان و تخریب مخالفان این گروه است. نکوهش جبهه مقاومت، سخن تکراری است که از همه گرداننده‌گان این محفل‌ها، شنیده می‌شود.

یکی از گرداننده‌گان محفلی که به آن دعوت شده‌ام، در جریان سخنرانی این‌گونه تمجید را نثار یاران خود می‌کند: «جای بسیار خوشحالی است که امروز کار به اهل کار سپرده می‌شود. مردم ما هر لحظه شکر این نعمت خداوند را باید ادا کنند. شایسته‌سالاری به معنای واقعی امروز دیده می‌شود. اکثر رییسان، ولسوال‌ها، قاضی‌ها و آمرین حوزه‌های ما شیخ‌الحدیث هستند و در رده‌های پایین‌تر حداقل یک طالب علم کار می‌کند. اگر مردم ما کفران

فارمِت مسکو

وموضع واکنشے روسیہ درافغانستان

یونس نگه

با جدی شدن مذاکرات بین امریکا و طالبان برای دوران پس از خروج نیروهای ایتلاف در افغانستان، روسیه تماس‌هایش با گروه طالبان را افزایش داد و همزمان با آن تدابیری برای ایجاد هماهنگی منطقه‌ای اتخاذ کرد. فارمت مسکو عنوان اجلاس منطقه‌ای است که روسیه از سال ۲۰۱۷ به این‌سو به‌طور منظم برگزار می‌کند و به‌تدریج آن را از یک نشست سه‌جانبه بین روسیه، چین و پاکستان به یک کنفرانس منطقه‌ای ارتقا داده است که امسال در آن ۱۰ کشور (روسیه، چین، هند، ایران، پاکستان و پنج کشور آسیای میانه) به‌عنوان اعضای اصلی و چهار کشور عربستان سعودی، ترکیه، قطر و امارات متحده عربی به‌عنوان ناظر شرکت کردند. افغانستان و امریکا غایبان مهم این بودند؛ اما این دو کشور غایب، نُقل اصلی مجلس بودند و حاضران بیشتر وقت خود را صرف صحبت در مورد وضعیت افغانستان و نقش گذشته و حال امریکا در این کشور کردند. نماینده چین گفت که مسوولیت بازسازی افغانستان برعهده امریکا است، روسیه گفت که امریکا باید پول افغانستان را آزاد کند، ایران گفت که کشورهای منطقه باید مانع هر گونه حضور امریکا در افغانستان شوند و همه یک‌صدا گفتند که افغانستان باید در تشکیل حکومت همه‌شمول و مبارزه با فقر و گرسنه‌گی یاری شود. اما هیچ‌یک از اعضای مجلس از نقش و مسوولیت خود در این یاری، سخن حساب‌شدنی و به‌یادماندنی نگفت. همه اتفاق نظر داشتند که امریکا و متحدانش باید در مساعدت به افغانستان پیش‌گام شوند!

کشورهای منطقه، از جمله اعضای این اجلاس، در موضع‌گیری نسبت به نقش امریکا در افغانستان دچار تناقض‌اند. آن‌ها از یک سو تحول پارسال و برگشت طالبان به قدرت را برای امریکا شرم‌ساری می‌خوانند و از سوی دیگر از حضور پررنگ آن کشور در افغانستان شکایت دارند. مثلاً از آقای یوئه شیائونگ، نماینده چین در فارمت مسکو، نقل شده است که: «ایالات متحده هفت میلیارد دالر از دارایی‌های افغانستان را مسدود و همه کمک‌های اقتصادی و انکشافی به این کشور را تحریم کرده است.» او از اعضای مجلس خواسته است تا متحدانه از ایالات متحده خواهان پایان تحریم افغانستان |اداره طالبان| و آزادی بی‌قیدوشرط وجوه مسدودشده افغانستان شوند.

در این نوشته ضمن بررسی اعلامیه کنفرانس اخیر فارمت مسکو، موضع و نقش روسیه در افغانستان، به‌خصوص در یک دهه اخیر که طالبان به‌تدریج دوباره به‌عنوان بازیگر اصلی سیاست و جنگ افغانستان برگشتند، مرور شده است.

پیام اعلامیه فارمت مسکو

در اعلامیه کنفرانس اخیر مسکو نکات تشریفاتی بسیاری مطرح شده است، از جمله ضرورت رعایت حقوق و آزادی‌های اولیه مردم و تعهد به حمایت از افغانستان صلح‌آمیز، متحد، مستقل، دارای تمامیت ارضی و از نظر اقتصادی در حال رشد. اما رخ اصلی پیام آن اعلامیه، به سمت امریکا و متحدانش بود:

۱. در اعلامیه گفته شده است که هیچ کشور ثالثی نباید در افغانستان و کشورهای مجاورش مراکز نظامی ایجاد کند. کشور ثالث در این‌جا نام مستعار ایالات متحده امریکا است. اشتراک‌کننده‌گان مجلس مسکو در یک‌ونیم سال گذشته دیدند که امریکا انحصارش بر حریم فضایی افغانستان را حفظ کرده و حملات هوایی را در کابل و برخی نقاط دیگر کشور نشان داده است. احتمالاً کشورهای منطقه از ادامه حضور امریکا، برگشت احتمالی نیروهای آن کشور به پایگاهی در پاکستان و یا در داخل افغانستان و کنترل طالبان از طریق مساعدت‌های مالی و تهدید نظامی، نگران‌اند.
۲. در اعلامیه آمده است که وضعیت اقتصادی افغانستان نگران‌کننده است و باید برای بازسازی آن کمک صورت گیرد؛ اما امضاکننده‌گان اعلامیه هیچ تعهد مشخصی برای نجات افغانستان از بحران اقتصادی نسرپرده‌اند، بلکه بار اصلی این مسوولیت را بر دوش ایالات متحده و

کشورهایی انداخته‌اند که ۲۰ سال در افغانستان حضور نظامی داشتند.

۳. آنان گفته‌اند که ایالات متحده و ناتو باید به افغانستان، به خاطر حضور نظامی بیست‌ساله‌شان خسارت بدهند. ظاهراً در این پیام توافق نظر وجود نداشته و از زبان اکثریت، نه همه اعضای مجلس، مطرح شده است.

۴. گفته شده است که ایالات متحده باید پول‌های مسدودشده افغانستان را آزاد کند و یک گروه بین‌المللی مذاکره در مورد افغانستان از طریق سازمان ملل (نه ایالات متحده و ناتو) ایجاد شود. این سخن، اذعان اشتراک‌کننده‌گان به انحصار ایالات متحده بر مسایل افغانستان است.

۵. پیام مهم دیگری که به‌صورت ضمنی و پوشیده در اعلامیه مطرح شده، این است که به زعم اشتراک‌کننده‌گان مشکل افغانستان دموکراسی، انتخابات، حقوق بشر و آزادی‌های مدنی نیست. در آن اعلامیه قصداً به جای حقوق بشری، از حقوق اساسی و به جای آزادی‌های مدنی و سیاسی از اصطلاح آزادی‌های اولیه یاد شده است.

بخش دیگر پیام اعلامیه خطاب به خود اشتراک‌کننده‌گان است. آنان بر ضرورت اقدام هماهنگ در برابر چالش‌های ناشی از وضعیت افغانستان تأکید کرده‌اند. از نظر آنان، افغانستان منبع سه چالش عمده برای منطقه است:

- تروریسم و افراط‌گرایی؛
- تولید و قاچاق مواد مخدر؛
- بحران مهاجرت.

به نظر کشورهای عضو اجلاس مشورتی مسکو، منبع اصلی این چالش‌ها فروپاشی اقتصادی افغانستان و بحران سیاسی است که مسوول آن ایالات متحده و ناتو می‌باشند؛ آن‌هایی که در ۲۰ سال گذشته در افغانستان حضور نظامی داشتند. از این رو مسوولیت بازسازی، مساعدت‌های بشردوستانه، کمک به انکشاف اقتصادی و حمایت از کشت بذیل تریاک را برعهده آن کشورها گذاشته‌اند. تفاوت مهم اجلاس منطقه‌ای که تحت رهبری چین یا روسیه برگزار می‌شود، با آن‌چه از سوی غربی‌ها برگزار می‌شود، نوع تعهدات است. غربی‌ها در کنفرانس‌های‌شان معمولاً پلان عمل ارایه می‌کنند و برنامه‌هایی برای دخالت و یا حمایت دارند. آنان به‌خصوص در مسایل افغانستان، به متهم کردن رقیبان اکتفا نمی‌کنند و مجالس‌شان را با اعلام اقدامات ملموس، زمان‌بندی‌شده و قابل سنجش پایان می‌دهند. با وجود خروج نیروهای امریکا و ناتو، کشورهای منطقه به‌خصوص چین و روسیه، افغانستان را حوزه نفوذ غرب دانسته و به اعلام موضع و واکنش اکتفا می‌کنند. به همین دلیل نباید اقدام هم‌سو و فعال را در مسایل افغانستان از سوی اعضای این اجلاس انتظار داشت. اگر روسیه به دلیل منافیی که در آسیای میانه دارد، دست به اقدامی بزند و از یکی از طرف‌های منازعه در افغانستان فعلانه حمایت کند، لزوماً همه اعضای فارمت مسکو همراهی نخواهند کرد.

نگاهی به سابقه فارمت مسکو

پس از حمله نظامی ایالات متحده و ناتو در اکتوبر ۲۰۰۱، سیاست روسیه در قبال افغانستان متأثر از روابط آن کشور با ایالات متحده در حال تغییر بوده است. مدت کوتاهی پس از سقوط امارت طالبان در نوامبر ۲۰۰۱، روسیه یک هیات دیپلماتیک به افغانستان فرستاد. در ماه‌های مارچ و جون ۲۰۰۲ حامد کرزی که رییس حکومت انتقالی بود، به آن کشور سفر کرد و پس از آن روسیه برای مدت سه سال افغانستان را در بخش نظامی سالانه ۳۰ میلیون دالر کمک کرد. به نقل از گزارشی که مرکز مطالعات استکهلم برای اروپای شرقی (SCEEUS) در اواخر سال ۲۰۲۱ با عنوان «منافع روسیه در افغانستان» نشر کرده است، روسیه در آن سال‌ها هژدهمین کشور در ردیف کمک‌کننده‌گان مالی به افغانستان بود.

در آن سال‌ها رقابت روسیه و ناتو در شرق اروپا در حال تشدید بود و در سال ۲۰۰۴ حرکت‌های ضدروسی در اوکراین، آن‌چه انقلاب نارنجی نام گرفته بود، اوج گرفت. با افزایش تنش‌ها در شرق اروپا، روسیه در سال ۲۰۰۶ کمک‌هایش به افغانستان را متوقف کرد. زمانی که اوباما در سال ۲۰۰۹ با شعار کاهش نیروها در افغانستان به ریاست جمهوری رسید، رابطه بین حکومت کرزی و مسکو دوباره گرم شد و دیمتری مدودف، رییس جمهور وقت روسیه، وعده ازسرگیری کمک‌های نظامی به افغانستان را اعلام کرد.

پسر از غیبتی کوتاه، روسیه نیز دوباره با پکت‌های تشویقی مالی و اقتصادی‌اش برگشته بود. به تاریخ ۶ اگست ۲۰۰۷، آن کشور اعلام کرد که ۱۱ میلیارد دالر قرضه دوران شوروی به افغانستان را می‌بخشد و وزیران مالیه افغانستان و روسیه در این ارتباط موافقت‌نامه‌ای را امضا کردند. چند سال بعد اعلام شد که نزدیک به یک میلیارد دالر قرضه باقی‌مانده آن دوران نیز پس گرفته خواهد شد.

حجم تجارت بین روسیه و افغانستان افزایش یافت و شرکت‌ها و انجنیران روسی برای سرمایه‌گذاری و بازسازی پروژه‌های بازمانده از دوران شوروی در شمال و شرق افغانستان ظاهر شدند. بازسازی بند نغلو و احیای شرکت لوجستیکی افسوتر، نمونه‌هایی از برگشت روس‌ها به بازار افغانستان بودند. در سال ۲۰۱۴، دادوستد سالانه تجارتی بین روسیه و افغانستان به یک میلیارد دالر رسیده بود.

از سوی دیگر، با گذشت زمان نقش طالبان در میدان جنگ و به تاسی از آن در سیاست کشورهای منطقه و جهان در قبال افغانستان افزایش یافت. تا سال ۲۰۱۴، اتفاقات بسیاری به سود رابطه غربی‌ها با طالبان رخ داده بود و حامد کرزی برای ابراز ناراضیاتی از آن تحولات ژست‌های ضدامریکایی آشکار نشان می‌داد. از جمله او از الحاق جریره کرییمه به خاک روسیه، به‌طور علنی اعلام حمایت کرد.

با جدی شدن طرح خروج نیروهای ایتلاف، روس‌ها تمرکز خود را از مراودات تجاری و همکاری با حکومت افغانستان به تدابیر منطقه‌ای و چگونه‌گی مقابله با گسترش احتمالی دامنه ناامنی‌ها از افغانستان به کشورهای آسیای میانه تغییر دادند. تماس با طالبان، بخشی از این سیاست بود. در واقع فارمت مسکو از آغاز با اذعان به نقش طالبان و نیاز به گفت‌وگو با این گروه، ساخته شد. اولین نشستی که پیش‌زمینه فارمت مسکو شد، در دسامبر ۲۰۱۶ برگزار گردید. به تاریخ ۲۷ دسامبر آن سال نماینده‌گان سه کشور روسیه، چین و پاکستان در مسکو گردهم آمدند و توافق کردند که گفت‌وگوهای منطقه‌ای را برای افغانستان پس از خروج نیروهای امریکا و ناتو آغاز کنند. پیش از آن نیز، سه کشور یادشده دوبر نشست‌های سه‌گانه بین هم داشتند. یک سال قبل از آن، روسیه از روابطش با طالبان نیز پرده برداشته بود و به‌تدریج این روابط را علنی‌تر می‌کرد.

هنگامی که روسیه، چین و پاکستان در مسکو روی طرح گفت‌وگوهای منطقه‌ای مذاکره می‌کردند، غیر از حضور فعال طالبان در عرصه دیپلماسی، داعش نیز به‌عنوان خطری بالقوه و جدی منطقه‌ای در خاک افغانستان به میدان آمده و سرخط خبرها شده بود. آن سه کشور به تاسی از نقش تازه‌ای که جامعه جهانی برای طالبان قایل شده بودند، دیگر آن گروه را تهدید جدی نمی‌پنداشتند، بلکه داعش شاخه خراسان را تهدید اصلی تروریستی برخاسته از افغانستان می‌خواندند. در اعلامیه پایانی نشست سه‌جانبه مذکور، روسیه و چین اعلام کردند که برای تسهیل گفت‌وگوهای صلح در افغانستان و تشویق طالبان به مذاکرات صلح، به بیرون کردن نام برخی افراد آن گروه از فهرست سیاه شورای امنیت سازمان ملل انعطاف نشان خواهند داد و گفتند که سال بعد حکومت افغانستان را نیز در اجلاس دعوت کنند.

اجلاس دوم فارمت مسکو به تاریخ ۱۷ فبروری ۲۰۱۷ برگزار شد و در آن شش کشور شرکت کردند. آن زمان اگرچه گروه طالبان به‌عنوان بازیگر اصلی میدان پس از خروج عساکر امریکا و ناتو پذیرفته شده و مرکز توجه کشورهای منطقه بود، اما هنوز جمهوری اسلامی افغانستان جدی گرفته می‌شد و وزیر خارجه‌اش، صلاح‌الدین ربانی، با وزیر خارجه روسیه، سرگئی لاوروف، یک هفته قبل از آن اجلاس دیدار و بر سر آجنده‌ای اجلاس و چگونه‌گی موضع‌گیری در برابر طالبان گفت‌وگو کردند.

در آن سال علاوه بر روسیه، چین و پاکستان، سه کشور افغانستان، هند و ایران نیز در اجلاس شرکت کردند. نشست فبروری ۲۰۱۷ به خاطر حضور همزمان پاکستان و هند، مهم خوانده شد.

موضع امریکا در برابر ابتکار منطقه‌ای روسیه

سومین دور اجلاس به تاریخ ۱۴ اپریل ۲۰۱۷ زیر نام «کنفرانس مسکو در مورد افغانستان» برگزار شد. برای اولین بار روسیه توانست ۱۰ کشور منطقه را بر محور مسایل افغانستان دور یک میز جمع کند. از ایالات متحده نیز دعوت شده بود، اما امریکا ترجیح داد که به جای شرکت در آن اجلاس منطقه‌ای، چند روز قبل از آن (۱۱–۱۲ اپریل) وزیر خارجه‌اش ریکس تلسون را به مسکو بفرستد. امریکا با عدم اشتراک در این اجلاس، در واقع پیام داد که با تدبیر منطقه‌ای که به رهبری روسیه در مورد افغانستان سنجیده می‌شود، همکاری نخواهد کرد.

از دولت افغانستان نیز به جای وزیر خارجه، رییس پالیسی و استراتژی وزارت خارجه شرکت جسته بود. این اقدام را می‌توان همراهی دولت افغانستان با پالیسی امریکا تعبیر کرد، یا حداقل می‌توان گفت که حکومت غنی نخواست‌ه بود با جدی گرفتن فارمت مسکو، باعث آزاده‌گی حامیان امریکایی‌اش شود.

در آستانه این اجلاس منطقه‌ای، یک اتفاق دیگر در افغانستان افتاد که احتمالاً بی‌ربطه با رقابت‌های روسیه و ایالات متحده نبود. بزرگ‌ترین بم غیرهسته‌ای امریکا موسوم به مادر بم به تاریخ ۱۳ اپریل (یک روز قبل از شروع اجلاس مسکو) در شرق افغانستان پرتاپ شد. احتمالاً امریکا با انفجار آن بم، پیامی به کشورهای منطقه ارسال کرده و گفته بود که هنوز در این کشور زمان پساامریکا دور است و تلاش مسکو و قدرت‌های منطقه‌ای برای پر کردن جایش و تماس‌های مستقیم آن‌ها با طالبان، به مذاق واشنگتن خوش نمی‌خورد. مادر بم با نام رسمی *GBU-43* حدود ۱۰ تن وزن داشت و بر محله‌ای در قریه مومن‌دره از مربوطات ولسوالی اچین ولایت ننگرهار پرتاب شد. امریکا مدعی شد که در آن انفجار تونل‌های زیرزمینی داعش تخریب و ۳۶ جنگ‌جوی این گروه کشته شدند. نشانه‌های رابطه این انفجار با اجلاس مسکو را در رقابت دیرینه تسلیحاتی امریکا و روسیه هم می‌توان یافت. امریکا مادر بم خود را در سال ۲۰۰۲ ساخته بود و یک سال بعد، در ۲۰۰۳ آزمایش کرد. روسیه در سال ۲۰۰۷ میلادی اعلام کرد که پدر بم‌ها را ساخته و مدعی شد که پدر بم‌ها چند برابر مادر بم‌های امریکا قدرت تخریب دارد. نام‌گذاری کنیاه‌آمیز مادر بم‌ها و پدر بم‌ها بین این دو کشور، حکایت از رقابت تسلیحاتی داشت و اولین کاربرد عملی آن در افغانستان، تنها یک روز قبل از اولین اجلاس رسمی فارمت مسکو با ترکیب جامع منطقه‌ای، باید پیام فراتر از افغانستان داشته بوده باشد.

تحولاتی که پس از آن در دوحه اتفاق افتاد و امتیازاتی که ایالات متحده به طالبان داد، نیز بخشی از این رقابت بود. در واقع امریکا با واگذاری افغانستان به طالبان، مانع غلتیدن آن گروه به دامن روسیه، چین و دیگر رقیبانش شد. امریکا در توافق‌نامه دوحه با طالبان همچون مالک افغانستان و صاحب دولت برخورد کرد و برای رعایت دیپلماسی تذکر داد امارتی را که طرف توافقش است، به رسمیت نمی‌شناسد!

خطر تریاک و تروریسم برای روسیه

تریاک افغانستان از سه مسیر به جهان صادر می‌شود. یکی از مسیر ایران و ترکیه به بالکان، دیگر از مسیر ایران و پاکستان به خلیج و از آن‌جا به آفریقا، جنوب آسیا، اقیانوسیه و امریکای شمالی و سومی مسیر آسیای میانه به مقصد روسیه است. بخش عمده مواد مخدری که از دهلیز شمال صادر می‌شود، مشتقات تریاک و برای مصرف در بازار خود روسیه است. هزینه انسانی و اقتصادی مواد مخدر در آن کشور بسیار بالا است و براساس گزارش مرکز مطالعات استکهلم برای اروپای شرقی^۲، در فاصله بین ۲۰۰۱ و ۲۰۱۷، بیش از ۵۰۰ هزار روس در نتیجه استفاده هیروئین تولیدشده در افغانستان جان داده‌اند؛ یعنی هر سال نزدیک به ۳۰ هزار تن. در عین حال، مبارزه با مواد مخدر هزینه‌های مالی بسیاری برای دولت روسیه دارد.

رابطه قاچاق مواد مخدر با سایر جرایم و نیز نقش آن در تمویل شبکه‌های تروریستی، بر خطرات آن می‌افزاید. مواد مخدر افغانستان جز امریکای جنوبی، به تمام جهان قاچاق می‌شود و برای انتقال آن از افغانستان تا گوشه‌های مختلف جهان شبکه‌ها، گروه‌های جنایت‌کار و زیرساخت‌های محلی و جهانی در کار است. روسیه می‌داند که همزمان با افزایش حضور نیروهای تروریستی در شمال افغانستان، قاچاق مواد مخدر نیز در آن مسیر افزایش می‌یابد.

ادامه در صفحه ۷

فارس و مسکوه

نام داعش با جنگ سوریه و عراق گره خورده و از آن جایی که روسیه در جنگ سوریه دخالت مستقیم داشت، داعش با شعار جهاد جهانی‌اش برای روس‌ها دردسر بالقوه محسوب می‌شود. در عین حال هزاران روس در عراق و سوریه در جبهه مقابل دولت روسیه می‌جنگیدند و گفته می‌شود تعدادی از آنان در شمال افغانستان جایه‌جا شده و در پی نفوذ به آسیای میانه و روسیه‌اند. داعش در میان قفقازی‌ها نیز نفوذ دارد و گفته می‌شود برخی از آنانی که از جنگ سوریه و عراق مخفیانه به خاک روسیه و قفقاز برگشته‌اند، منتظر فرصت‌اند و هرگاه گروه‌های جهادی مستقر در افغانستان توانایی نفوذ به آسیای میانه و قفقاز را بیابند، نیروهای افراطی خفته در آن مناطق در خلق آشوب بزرگ همراه خواهند شد. در میان مسلمانان بومی روسیه، مهاجران و آنانی که به‌تازگی از طریق تبلیغات گروه‌های تندرو جهادی به اسلام گرویده‌اند، حلقه‌های مخفی نزدیک به افراطیانی چون داعش به وجود آمده است و اگر آشوبی در آسیای میانه و قفقاز راه افتد، آنان می‌توانند خطرات جدی برای امنیت روسیه خلق کنند. در گذشته نیز گروه‌های تروریستی بخت خود را در خلق نامنی در خاک روسیه، آسیای میانه و قفقاز آزموده‌اند. از جمله در اپریل ۲۰۱۷، زمانی که روسیه سرگرم برگزاری بزرگ‌ترین اجلاس منطقه‌ای در مورد مسایل افغانستان بود، یک حمله تروریستی در متروی شهر سن‌پترزبورگ با آن کشور ۱۶ تن را کشت و ده‌ها تن دیگر را زخمی کرد (۳ اپریل ۲۰۱۷). گزارش شد که مجریان آن بم‌گذاری از مهاجران آسیای میانه بودند و از تندروان خارجی چون داعش الهام می‌گرفتند.

تحول موضع روسیه در برابر طالبان

زمانی که ایالات متحده اعلام کرد بعد از سال ۲۰۱۴ نیروهایش را در خاک افغانستان کاسته و به‌تدریج حضور نظامی‌اش در این کشور را پایان خواهد داد، گروه طالبان چون بازیگر مهم سیاسی دوباره به صحنه برگشت و پاکستان که به حامی و مدیر اصلی پروژه طالب شهرت یافته بود، در سیاست افغانستان به‌تدریج نقش محوری‌تر پیدا کرد. روسیه نیز همزمان رابطه‌اش با پاکستان را تقویت کرد و کانال‌هایی برای تماس مستقیم با طالبان ساخت. به تاریخ ۲۶ اکتوبر ۲۰۱۵، وب‌سایت خبری اسپوتنیک به نقل از ضمیر کابلوف، از مقام‌های وزارت خارجه آن وقت روسیه، برای اولین بار به‌طور رسمی روابط روسیه و طالبان را اعلام کرده نوشت: «ما یک کانال ارتباطی با طالبان داریم تا در صورت ضرورت به آنان پیام بدهیم.» کابلوف این سخن را در واکنش به گزارش روزنامه امریکایی دیلی‌بیست گفته بود که در آن به نقل از یک عضو کمیته نظامی طالبان گفته شده بود آن گروه با روسیه همکاری دارد.^۲ دو ماه بعد، به تاریخ ۲۸ دسامبر همان سال، ایگور لیاکین فرولوف، سفیر روسیه در تاجیکستان، نیز تایید کرد که کشورش به میانجی‌گری برخی کشورها با نماینده‌گان بخش میانه‌رو طالبان در خاک تاجیکستان گفت‌وگو کرده است.^۳ او دلیل اصلی تماس کشورش با طالبان را وجود منازعه بین طالبان و داعش خوانده و گفته بود میان داعشیانی که از خارج به افغانستان نفوذ می‌کنند و طالبان [که یک نیروی بومی است] تنش‌هایی وجود دارد و از نظر تاکتیکی استفاده از این تنش‌ها خوب است. طالبان نیز بعد از مدتی انکار، اعتراف کردند که با روسیه تماس دارند، ولی از این تماس‌ها جز حمایت اخلاقی و سیاسی انتظار دیگری ندارند.^۴

آیا این تماس‌ها به‌راستی صرفاً اخلاقی و سیاسی بود یا به حمایت‌های نظامی و حضور مشاوران روسی در میان طالبان نیز رسیده بود؟ مقام‌های نظامی امریکا و افغانستان در آن سال‌ها، بارها ادعا کردند که روسیه از طالبان حمایت نظامی می‌کند. زمانی که در سپتامبر ۲۰۱۵، برای اولین بار طالبان شهر کندز را برای مدتی کوتاه تصرف کردند، قسیم جنگل‌باغ، قوماندان امنیه آن ولایت، گفته بود که طالبان به حمایت روسیه و تاجیکستان شهر را تصرف کردند.^۵

زمانی که مذاکرات ایالات متحده و طالبان در ۲۰۱۸ به‌صورت علنی آغاز شد، روسیه نیز از آن روند اعلام حمایت کرد؛ اما در عین حال برای به چالش کشیدن انحصار امریکا بر گفت‌وگوها برای دوران پس از خروج نیروهای ایتلاف، کوشید روابطش را با طالبان بیشتر

سازد. در سال ۲۰۱۹، تمام کشورهای دخیل در امور افغانستان مشغول دیدووادید با طالبان بودند، طوری که به نظر می‌رسید بر سر تصاحب طالبان رقابت بین‌المللی و منطقه‌ای راه افتاده است. در می ۲۰۱۹ روسیه به بهانه تجلیل از صدمین سال روابط دیپلماتیکش با افغانستان، هیات بزرگی از طالبان و سیاستمداران افغان را در مسکو گردهم آورد و سرگئی لاوروف از کشورهای غربی خواست تا نیروهای خود را هرچه زودتر از افغانستان بیرون بکشند. حکومت اشرف غنی از این تحرکات و به حاشیه افتادن دولتش ناراحت بود، اما همان طوری که امریکا همزمان با دادن امتیازات به طالبان و رسمیت‌بخشی نقش آن گروه در ایجاد حکومت پس از خروج نیروهای بین‌المللی، با ذکر عباراتی چون حکومت همه‌شمول، گفت‌وگوهای بین‌الافغانی و امارت اسلامی که ایالات متحده به رسمیت نمی‌شناسد، می‌کوشید به نگرانی‌های دولت افغانستان پاسخ بگوید، روسیه نیز در کنار دیدارهای آشکار و پنهان با طالبان و دعوت نماینده‌گان آن گروه به مسکو، یادآور می‌شد که به دولت همه‌شمول باور دارد. در فبروری ۲۰۱۷، مسکو به هیات دولت افغانستان که به آن کشور رفته بود، گفت که در گفت‌وگوهای صلح بین‌الافغانی باید نقش محوری به کابل داده شود. روسیه نزدیکی‌اش با طالبان را تلاش برای تأمین صلح عنوان می‌کرد و از کابل می‌خواست که نباید نگران توسعه روابط مسکو با طالبان باشد؛ اما حکومت افغانستان نشانه‌های نگران‌کننده از روابط روسیه و طالبان را می‌دید.

در مارچ ۲۰۱۸، جنرال جان نکلسون به رسانه‌ها گفت که روسیه به نیروهای طالب اسلحه و پول می‌دهد. او در مصاحبه با بی‌بی‌سی^۶ گفت که روسیه در مورد تعداد نیروهای داعش غلو می‌کند و حضور داعش در افغانستان را بهانه قرار داده در امتداد مرز تاجیکستان و افغانستان مانور نظامی برگزار می‌کند. به گفته نکلسون، یکی از اهداف مانور نظامی روس‌ها، انتقال اسلحه به مرز افغانستان بود. او مدعی شده بود که روس‌ها مقدار زیادی سلاح را برای اجرای مانور نظامی به مناطق مرزی تاجیکستان انتقال می‌دهند، ولی در برگشت با خود نبرده و در اختیار طالبان قرار می‌دهند.

واقعیت این است که در مورد داعش سوءظن‌های زیاد وجود داشت و هنوز این سوءظن‌ها پایان نیافته است. برخی سیاستمداران افغان از جمله حامد کرزی، خارجی‌ها را به ساختن پروژه داعش و انتقال نامنی به شمال افغانستان متهم کردند، ولی برخی، حلقاتی در داخل حکومت افغانستان را متهم به هم‌دستی با داعش می‌کردند. از جمله فعالان جنبش روشنائی بارها مدعی شدند که داعش نام دوم شورای امنیت ملی است و حنیف اتمر را متهم به همکاری به آن گروه کردند. در پارلمان افغانستان نیز بارها اتهاماتی نسبت به نقش خارجی‌ها، شورای امنیت ملی افغانستان و برخی اعضای پارلمان در همکاری با داعش یا انجام فعالیت‌های تروریستی زیر نام داعش مطرح شده بود. امروز نیز از داعش، چهره‌های میهم و چندپهلوی در اذهان وجود دارد، چنان‌که بارها گروه طالبان متهم شده است که زیر نام داعش مخالفانش را سرکوب می‌کند.

در سطح منطقه نیز کشورهایی از جمله ایران و روسیه، غرب و در رأس امریکا را متهم به داعش‌پروری کرده‌اند. هرچه هست، عنوان داعش به برگشت طالبان به قدرت یاری رساند. مطرح شدن گروه مخوفی که از کشتن مداران در زایشگاه، ورزشارکان در ورزشگاه، نمازگزاران در مسجد و شاگردان در مکاتب ابا ندارد، اذهان را برای معتدل نشان دادن طالبان آماده ساخت و در عین حال، در کشورهای مجاور افغانستان هراس از قدرت‌گیری گروه تروریستی که آجندای منطقه‌ای دارد، افزایش یافت و آنان را به همکاری با طالبان که مدعی جهاد وطنی بودند، تشویق کرد. طالبان نیز کوشیدند به کشورهای منطقه و همسایه‌گان افغانستان اطمینان دهند که جز تسلط بر افغانستان، هدف مذهبی و سیاسی دیگری را تعقیب نمی‌کنند. برخی نماینده‌گان طالب به همسایه‌گان وعده سپرده بودند که مانع فعالیت گروه‌های تروریستی آسیای میانه و تندروان اوغور در خاک افغانستان خواهند شد.

در جریان خروج نیروهای خارجی از افغانستان، روسیه تماس‌هایش با طالبان را بیشتر ساخت و حدود یک ماه قبل از سقوط کابل به دست طالبان، یک هیات طالبان به

مسکو سفر کرد و به روس‌ها از عواقب برگشت حکومت طالبانی اطمینان داد. طالبان مصونیت دیپلمات‌های روس را تضمین کردند و تعهد سپردند که دست به هیچ‌گونه اقدام تحریک‌آمیز در آن سوی مرزهای شمالی افغانستان نخواهند زد. در عین حال، آنان به روسیه اطمینان دادند که به هیچ گروهی اجازه نخواهند داد تا از خاک افغانستان برای حمله بر خاک روسیه و همسایه‌گان شمالی افغانستان استفاده کند. روسیه در عوض بیشتر و علنی‌تر از گذشته به تمجید طالبان و انتقاد از حکومت جمهوری اسلامی افغانستان روی آورد. سرگئی لاوروف، وزیر خارجه روسیه، در اواخر جولای ۲۰۲۱ طالبان را به‌عنوان «نیروی قوی» تمجید کرد و معاون اول نماینده‌گی دایمی روسیه در سازمان ملل در یک کنفرانس مطبوعاتی به تاریخ ۲۹ جولای رفتار طالبان را معقول خواند و حکومت افغانستان را متهم به کارشکنی در گفت‌وگوها برای تقسیم قدرت کرد و در شرایطی که مناطق مختلف افغانستان یکی پی دیگر به دست طالبان سقوط می‌کرد، نماینده ویژه روسیه برای افغانستان، قدرت‌گیری طالبان را به سود امنیت منطقه دانست.^۷

البته روسیه، در کنار تمجید نقش طالبان و همکاری با آن گروه، از فروپاشی دولت در افغانستان و در نتیجه سرریز شدن نامی از مرزهای شمالی این کشور نگران بود. زمانی که در جولای ۲۰۲۱ طالبان مناطق مرزی شمال افغانستان از جمله شیرخان‌بندر را تسخیر کردند، روسیه به تاجیکستان نیروهای بیشتر فرستاد و تمرین نظامی مشترکی را با تاجیکستان در نزدیکی مرزهای افغانستان راه‌اندازی کرد.

به تاریخ ۱۵ اگست آن سال، طالبان کابل را نیز تسخیر کردند و سفیر روسیه در افغانستان رفتار طالبان را «مسئولانه و مدنی»^۸ خواند. او گفت که کشورش قصد ندارد کارمندان سفارت و دیپلمات‌هایش را از افغانستان بیرون کند، اما خلاف آن اعلام، چند روز بعد گفته شد که چهار فروند طیاره نظامی روسیه به افغانستان رفته و شهروندان آن کشور را بیرون کشیده‌اند. با گذشت روزها و هفته‌ها از برگشت طالبان به قدرت، روس‌ها بیشتر متوجه خطرات آن تحول شدند و ظاهراً یقین کردند که امریکا هنوز ابزار کافی برای کنترل وضعیت افغانستان را در اختیار دارد و امید بستن به وعده‌های طالبان و رفتار «مدنی» آن گروه، خطا است. هنوز یک ماه از برگشت طالبان به ارگ نگذشته بود که سخنگوی کرملین در یک کنفرانس مطبوعاتی گفت که برگشت گروه تندرو طالبان به قدرت، به نفع هیچ کسی نبود، چرا که خطرات تروریسم و مواد مخدر همچنان پابرجا است. او گفت: «به بیان دیگر، هیچ‌یک از ما آرزو قدرت‌گیری طالبان ا سود نبرده‌ایم، چون مسایل اساسی همچنان ا حل‌ناشده باقی می‌ماند، اگر... تریاک بازم از افغانستان به سراسر جهان و کشور ما به مقدار بسیار زیاد توزیع شود و اگر افغانستان همچنان پناهگاه امن برای گروه‌های تروریستی باشد... بلی، تا وقتی این تهدیدها باقی است، هیچ‌یک از ما سود نمی‌بریم.»^۹ کشورهای آسیای میانه در موضع‌گیری‌های روسیه نسبت به طالبان، نقش محوری دارند. روسیه می‌کوشد موضعش در مسایل افغانستان را در آینه روابطش با متحدان آسیای میانه تنظیم کند. کشورهای آسیای میانه اما در برابر طالبان موضع مشترک ندارند. از تمایل آشکار ترکمنستان به تعامل با طالبان تا مخالفت شدید تاجیکستان با این گروه و موضع بی‌طرفانه اوزبیکستان، نگاه کشورهای آسیای میانه به همسایه آشوب‌زده جنوبی‌شان متفاوت است. روسیه که آسیای میانه را حوزه نفوذش می‌داند، نمی‌تواند دیدگاه هیچ‌یک از این کشورها را نادیده بگیرد.

جمع‌بندی

۱. اشتراک‌کننده‌گان اجلاس اخیر مسکو، هنوز افغانستان را حوزه نفوذ غرب می‌دانند و به اعلام موضع و واکنش نسبت به اقدامات امریکا در این کشور اکتفا کرده‌اند. لذا نباید اقدام هم‌سو و فعال را در مسایل افغانستان از سوی آن‌ها انتظار داشت.

۲. روسیه و چند عضو مهم دیگر فارمت مسکو، گروه طالبان را به دلیل مخالفتش با ارزش‌های دموکراتیک چون آزادی بیان، حقوق بشر و انتخابات، دوست می‌شمارند و از این‌که پروژه غرب برای «تقویت» دموکراسی در افغانستان با شکست مواجه شده، راضی‌اند. آن‌ها امیدوارند که طالبان بتوانند اداره غیرانتخابی خود را تثبیت کنند و کشور را به مسیری که برای منطقه نورمال است، هدایت کنند. اما روابط پیچیده طالبان با نیروهای تروریستی دارای آجندای منطقه‌ای از یک سو و کنترل امریکا و غرب بر طالبان از سوی دیگر، آن‌ها را در حمایت از این گروه دچار تردید

کرده است.

۳. روسیه با آن‌که به تناسب ایران، پاکستان، چین و هندوستان کمتر به جزئیات مسایل سیاسی و اقتصادی افغانستان آغشته است و در پروژه‌های انرژی (چون کاسا یک‌هزار و تاپی) معادن (چون مس عینک و آهن حاجی‌گک) و آب (دریاهای هریرود، هلمند و کنر) افغانستان مثل هم‌تایان منطقه‌ای یادشده‌اش درگیر نیست، اما از آن‌جایی که از کوریای شمالی در شرق دور تا آسیای میانه و قفقاز و از آن‌جا تا اوکراین و اقیانوس منجمد شمالی در رقابت‌های جهانی گرفتار است، بیش از هر کشور دیگر منطقه مترصد تحرکات امریکا در افغانستان بوده و از احتمال گسترش تروریسم و آشوب به آسیای میانه هراس دارد.

۴. منافع روسیه در آسیای میانه وسیع است و آن منطقه را حیاط خلوت خود می‌خواند. روسیه در آسیای میانه با چین، امریکا، ترکیه، ایران و پاکستان درگیر رقابت است. به نقل از گزارشی که از سوی انستیتوت فرانسوی مطالعات روابط بین‌الملل نشر شده است، روسیه در مدت ۱۰ سال بین ۲۰۰۸ تا ۲۰۱۷، مبلغ هشت میلیارد دلار به کشورهای آسیای میانه مساعدت مالی و در همان مدت مبلغ ۲۰ میلیارد دلار در آن منطقه سرمایه‌گذاری کرده است. این مبلغ حکایت از جایگاه مهم آسیای میانه در اقتصاد روسیه دارد. هر گونه تهدید برخاسته از افغانستان که متوجه آسیای میانه باشد، برای روسیه از نظر بازار و منافع اقتصادی نیز پرهزینه است.

۵. روسیه، در سال‌های اخیر کوشیده است به طالبان نزدیک شود، اما ابزاری که امریکا برای مدیریت رفتار طالبان در اختیار دارد (از جمله حفظ کنترل بر حریم فضایی افغانستان، ویتوی رسمیت امارت آن گروه، کنترل جریان کمک‌ها و نظارت بر دلراهایی که وارد افغانستان می‌شود)، باعث شده است تا روسیه دلگرمی سابقش نسبت به طالبان را از دست بدهد. اکنون به نظر می‌رسد روسیه در حال رای‌زنی بر سر احتمال همکاری با مخالفان طالب است. دعوت نشدن نماینده طالبان در اجلاس فارمت مسکو، سفر احمد مسعود به روسیه و انتقاد گلبدین حکمتیار از نقش روسیه در حمایت مخالفان طالب، نشانه‌هایی از این احتمال است.

۶. روسیه از تجمع گروه‌های تروریستی در شمال افغانستان نگران است و طالبان را در اجرای تعهدش برای جلوگیری از نفوذ گروه‌های تندروی که آجندای منطقه‌ای دارند، ناکام می‌خواند.

۷. از لحن اعلامیه فارمت مسکو، مرور موضع‌گیری‌های چند سال اخیر روسیه و دردسرهایی که جنگ اوکراین برایش خلق کرده است، می‌توان نتیجه گرفت که آن کشور در افغانستان، به موضع واکنشی‌اش در برابر امریکا ادامه خواهد داد و دست به اقدام تهاجمی نخواهد زد. روسیه رابطه‌اش با مخالفان طالب را با توجه به نقش امریکا در افغانستان تنظیم خواهد کرد. هرگاه گروه طالبان بیشتر از امروز گوش‌به‌فرمان امریکا شود و به نگرانی‌های روسیه در زمینه حضور گروه‌های تروریستی در شمال کشور و افزایش قاچاق مواد مخدر از آن مسیر توجه نکند، احتمال تکرار سناریوی اواخر دهه ۱۹۹۰ و حمایت جدی‌تر روسیه از مخالفان نظامی طالبان افزایش خواهد یافت.

- 1- <https://www.unodc.org/rpanc/en/Sub-programme-4/afghan-opiate-trafficking-along-the-northern-route.html>
- 2- <https://www.ui.se/forskning/centrum-for-osteuropastudier/sceeus-report/russian-interests-in-afghanistan-sceeus-report-no12021/>
- 3- Russia Has Communication Channel With Taliban - Foreign Ministry Official - 26.10.2015, Sputnik International (sputniknews.com)
- 4- Did Putin meet with the Taliban leadership in Dushanbe? (ozodi.org)
- 5- Taliban denies sharing ISIL intelligence with Russia | Taliban News | Al Jazeera
- 6- Dushanbe Probing Claim Taliban Tanks Being Repaired In Tajikistan (rferl.org)
- 7- <https://www.bbc.com/news/world-asia-43500299>
- 8- <https://www.russiamatters.org/news/russia-review/russia-review-july-23-30-2021>
- 9- <https://www.ndtv.com/world-news/moscow-evacuates-russians-ex-soviet-citizens-from-afghanistan-2518344>
- 10- <https://tass.com/world/1336275>

دبیر بخش ویدیو: نصیر کاوشگر
خبرنگاران: محمدحسین نیک‌خواه، محمد فرهنگ
ویراستاران: محمدعلی نظری، اسحق‌علی احساس
صفحه آرایی: رضا مرادی
پذیرش مقالات: Info@8am.media
پذیرش اعلان: Shaparsepehr@gmail.com
نشانی پستی: ۰۷۰۰۱۷۵۵۱۰-۰۷۸۷۸۷۹۹
۸صبح نوشته‌ها را ویرایش می‌کند. سرمقاله بازتاب‌دهنده دیدگاه ۸صبح است. سایر دیدگاه‌های مطرح‌شده در مقاله‌ها، به نویسندگان آن برمی‌گردد.

صاحب امتیاز: سنجر سهیل
مدیرمسئول: محمد محق
سردبیر: حبیب‌بھش
تحلیل‌گران: یونس نگاه و امین کاوه
دبیر گزارش‌ها: حسین حیدری
دبیر بخش خبر: علی‌شاه حقمل

Sanjar.sohail@8am.media
Mohammad.moheq@8am.media
Hasib.baresh@8am.media

Publisher:
Sanjar Sohail, Sanjar.sohail@8am.media

Editor-in-Chief:
Mohammad Moheq
Mohammad.moheq@8am.media

Facebook.com/8am.af
Youtube.com/Hashtesubdaily
Twitter.com/@Hashtesubdaily
instagram.com/8am.af_official
www.8am.af

رویدادهای ترافیکی در جهان پس از درگیری‌های مسلحانه سالانه بیشترین قربانی را از شهروندان در جهان می گیرد. آنتونیو گوترش، دبیر کل سازمان ملل متحد، روز دوشنبه، ۲۱ نوامبر، در توییتی قربانیان سالانه رویدادهای ترافیکی را همگانی کرده است. برپیتاد معلومات گوترش، سالانه در پی رویدادهای ترافیکی ۱.۳ میلیون تن در جهان جان می دهند و ۵۰ میلیون تن زخمی می شوند. دبیر کل سازمان ملل متحد تأکید کرده است که با ایمن کردن جاده‌ها می توان زنده گی بسیاری از شهروندان را در سراسر جهان نجات داد. گفتنی است که در افغانستان نیز به علت عدم تطبیق قوانین ترافیکی و نبود جاده‌های معیاری سالانه صدها تن در نتیجه رویدادهای ترافیکی کشته و زخمی می شوند.

پارلمان اروپا ارتباط مستقیم خود را با دولت ایران قطع کرد

روبرت متسولا، رئیس پارلمان اروپا، اعلام کرده است که «تا اطلاع ثانوی» ارتباطات و گفت‌وگوهای مستقیم میان این پارلمان و دولت ایران قطع می شود.

رئیس پارلمان اروپا روز دوشنبه، ۲۱ نوامبر، با اشاره به سرکوب خشونت‌آمیز معترضان در ایران گفت: «اروپا چشمان خود را روی معترضانی که چشم امید به ما دارند،

نخواهند بست.»

او از اعمال تحریم‌ها علیه مقام‌های ایرانی حمایت کرد و گفت که پارلمان اروپا در همین راستا تصمیم گرفت تا اطلاع ثانوی هیچ تماس مستقیمی میان این نهاد و مقام‌های رسمی در ایران برقرار نشود.

رئیس پارلمان اروپا از صدور حکم اعدام برای معترضان ایرانی، از سوی دولت ایران انتقاد کرده و از مقام‌های ایران خواست که هر چه سریع‌تر این روند را متوقف کنند.

این در حالی است که از آغاز اعتراضات سراسری در ایران، نهادهای اروپایی، تحریم‌هایی را علیه مقام‌ها و برخی از نهادهای دولت ایران وضع کرده است.

آژانس بین‌المللی انرژی اتمی: ایران مواد کافی برای ساخت چند بمب اتم را در اختیار دارد

رافائل گروسی، مدیر کل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی، گفته است که تهران برای ساخت چند بمب اتمی، به اندازه کافی یورانیوم غنی شده در اختیار دارد.

رافائل گروسی روز یکشنبه، ۲۱ نوامبر، در مصاحبه با شبکه «سی‌بی‌اس» گفته است که آژانس ایران را یک قدرت اتمی نمی‌داند و هیچ اطلاعی از برنامه این کشور برای ساخت سلاح اتمی ندارد.

مدیر کل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی در این مصاحبه گفته است که ایران در سطح تولید یورانیوم غنی شده کنونی به ساخت بمب اتمی نزدیک شده و قادر است چند بمب اتمی بسازد. او در عین حال افزوده است که ایران به نقطه بدون بازگشت نرسیده و یک قدرت هسته‌ای محسوب نمی‌شود؛ اما باید با جدیت تلاش کرد تا به آن نقطه نیز نرسد.

مذاکرات برجام از جمله به علت عدم شفاف‌سازی ایران در مورد منشأ یورانیوم در سه تاسیسات اعلام‌نشده، از چند ماه پیش عملاً به بن‌بست رسیده است.

جنگ جویان سوری در برابر نیروهای روسیه در اوکراین می‌جنگند

براساس گزارش‌ها تقریباً ۸۰۰ جنگ‌جوی سوری روانه اوکراین شده‌اند تا در برابر نیروهای روسیه بجنگند.

رسانه‌های روسی روز دوشنبه، ۲۱ نوامبر، گزارش داده‌اند که حدود ۸۰۰ جنگ‌جوی سوری از مناطق تحت کنترل نیروهای طرفدار امریکا در این کشور، به اوکراین رفته‌اند تا در کنار نیروهای اوکراینی علیه روسیه بجنگند.

براساس گزارش، این نیروها زیر اداره «گروه تروریستی هیات تحریر الشام» به اوکراین اعزام شده‌اند.

گزارش گفته است که استخدام جنگ‌جویان محدود بوده و سازمان هیات تحریر الشام پنج هزار دالر در ماه برای هر کدام پیشنهاد کرده است.

گزارش به نقل از دفاتر مخفی ادلب برای استخدام جنگ‌جویان گفته است که اولویت پذیرش به خارجی‌ها از جمله کسانی که پاسپورت اروپایی و تجربه گسترده در عملیات‌های جنگی دارند، داده شده است.

این در حالی است که رسانه‌های غربی پیش از این از استخدام کماندوهای ارتش افغانستان توسط ارتش روسیه خبر داده بودند.

کوریای شمالی دبیرکل سازمان ملل متحد را «دست‌نشانده» امریکا خواند

در پی محکومیت پرتاب موشکی کوریای شمالی از سوی سازمان ملل متحد، وزیر امور خارجه کوریای شمالی، دبیرکل این سازمان را «دست‌نشانده» امریکا خواند.

ای‌بی‌سی روز دوشنبه، ۲۱ نوامبر، گزارش داده است که چوئه سون هوی، وزیر خارجه کوریای شمالی آنتونیو گوترش، دبیرکل سازمان ملل متحد را به دلیل پیوستن به محکومیت آزمایش موشک بالستیک و قاره‌پیمای این کشور، از سوی امریکا، مورد انتقاد قرار داده است.

وزیر خارجه کوریای شمالی گفته است: «من اغلب دبیرکل سازمان ملل را به عنوان یکی از اعضای کاخ سفید یا وزارت خارجه آن حساب می‌کنم.»

قاسم توکایف برنده انتخابات ریاست جمهوری قزاقستان شد

قاسم توکایف، رئیس جمهور کنونی قزاقستان، با کسب ۸۱،۳۱ درصد آرا در انتخابات زودهنگام این کشور، برای یک دور هفت‌ساله رئیس جمهور قزاقستان شد.

انتخابات زودهنگام روز یکشنبه، ۲۱ نوامبر، در قزاقستان برگزار شد و در آن شش نامزد به شمول دو زن اشتراک کردند.

پس از اعلام نتیجه انتخابات، سران شماری از کشورها از جمله رییس‌جمهور روسیه، ایران و چین پیروزی توکایف را تبریک گفته‌اند.

انتظار می‌رفت که قزاقستان در سال ۲۰۲۴ انتخابات ریاست جمهوری برگزار کند، اما توکایف در اول سپتامبر سال جاری از برگزاری انتخابات زودهنگام خیر داد.

در ۱۷ سپتامبر، او قانونی را در مورد اصلاحات قانون اساسی امضا کرد که براساس آن دوره ریاست جمهوری در این کشور به هفت سال افزایش یافته است.

مخالفت آشکار توکایف با روسیه بر سر جنگ اوکراین و موضع‌گیری مستقلانه‌اش در امور کشور، دلیل محبوبیت او دانسته شده است.

میزان مشارکت در این دور از انتخابات، ۶۹ درصد اعلام شده و گفته شده است که ۶۴۱ ناظر بین‌المللی به نمایندگی از ۳۵ کشور جهان و ۱۰ سازمان بین‌المللی از آن نظارت کرده‌اند.

عراق حملات ایران بر مواضع کردها در شمال این کشور را محکوم کرد

سپاه پاسداران ایران در دور جدیدی از حملات پهنادی و موشکی خود به اقلیم کردستان عراق، مناطق جزئی‌نیکان، زرگویی و کوی سنجد را هدف قرار داده است. در پی این حملات که روز دوشنبه، ۲۱ نوامبر، انجام شد، دولت عراق با محکوم کردن «شدید» آن‌ها گفته است که عراق «میدان مبارزه یا تسویه حساب» نیست.

سپاه پاسداران گفته که این حملات برای انهدام مقرها و مراکز احزاب کردی که ایران آن‌ها را «تروریست و تجزیه‌طلب» می‌خواند، صورت گرفته است. سپاه ایران از زمان آغاز اعتراض‌های سراسری در این کشور تاکنون ۳ بار به مقرهای احزاب کرد ایرانی مخالف دولت این کشور حملات پهنادی و موشکی انجام داده است. فرماندهی نیروهای مرکزی امریکا (سنکام) در بیانیه‌ای حملات پهنادی و موشکی ایران به مقرهای حزب دموکرات کردستان ایران و کومله در شمال عراق را محکوم کرده است. این حملات در حالی انجام شده که ترکیه هم یک هفته پس از انفجار در استانبول، از روز یکشنبه به این سو مواضع کردها را در شمال سوریه و عراق هدف قرار داده است. دیده‌بان حقوق بشر سوریه اعلام کرده که دست‌کم ۳۵ تن که اکثر قریب به اتفاق آن‌ها مبارزان کرد و سربازان سوری هستند، در نتیجه حملات ترکیه در شمال و شمال شرق سوریه کشته و بیش از ۷۰ تن دیگر نیز مجروح شده‌اند.

